Barcelona econòmica

Indicadors econòmics de Barcelona
Núm. 0

Ajuntament de Barcelona
Àrea d'Economia i Empreses
Departament d'Estudis

Àrea d'Economia i Empreses
Departament d'Estudis
Barcelona econòmica
Indicadors econòmics de Barcelona
Núm. 0
Juny 1988

Edició:
© Ajuntament de Barcelona
Regidoria d'Edicions i Publicacions

Disseny gràfic:
Ferran Cartes

Impressió:
Grafos, S.A. Art sobre Paper
Dep. Legal B. 28132-1988

Índex

Introducció 5

Síntesi 6

I. Població
I.1. Evolució de la població resident a Barcelona 11
I.2. Distribució de la població per edats. Piràmide d'edats 12
I.3. Canvis de residència cap a fora del municipi 14
I.4. Canvis de residència per àrees de destinació 15
I.5. Canvis de residència per àrees de destinació i categories professionals 16

II. Ocupació
II.1. Mercat de treball 19
II.2. Estructura de l'ocupació assalariada a Barcelona 20

III. Habitatge
III.1. Construcció d'habitatges i projectes visats 25

IV. Consum i preus
IV.1. Consum d'electricitat 29
IV.2. Consum d'electricitat segons usos 30
IV.3. Consum de gasos 31
IV.4. Consum d'aigua potable 32
IV.5. Entrades de verdures i fruites a Mercabarna 33
IV.6. Matriculació de vehicles 34
IV.7. Consum de ciment 35
IV.8. Índex general de preus al consum 36

V. Transports, comunicacions i turisme
V.1. Tràfic de mercaderies pel Port de Barcelona 39
V.2. Tràfic de mercaderies per l'Aeroport de Barcelona 40
V.3. Trànsit d'avions i de passatgers per l'Aeroport de Barcelona 41
V.4. RENFE. Trànsit de passatgers i tràfic de mercaderies 42
V.5. Utilització del transport públic urbà 43
V.6. Confèrencies telefòniques efectuades pels abonats de Barcelona 44
V.7. Oferta hotelera i de restauració 45

VI. Enquestes de conjuntura
VI.1. Enquesta turística (oferta hotelera) 50
VI.2. Enquesta comercial a grans superfícies 52
VI.3. Enquesta al comerç detallista 54

Annex
Preus dels habitatges a Barcelona (1984-1987) 58

Introducció

L'Àrea d'Economia i Empreses, amb la informació recollida i seriada que presenta en aquest document, pretén iniciar la construcció d'una sèrie d'indicadors econòmics per a la ciutat de Barcelona. L'objectiu és posar a l'abast de tots els interessats, i en especial dels gestors públics, un instrument de gestió capaç de reflectir amb immediatesa i fiabilitat la informació necessària i imprescindible per conèixer en cada moment quin és l'estat real de la ciutat i de la seva activitat econòmica i social, a més d'identificar les grans tendències i cicles de mitjà i llarg abast. Tot això es farà en funció de la disponibilitat i fiabilitat de la informació existent.

En aquest sentit, és propòsit de l'Àrea d'Economia i Empreses, a través del seu departament d'estudis i en col·laboració amb la Unitat Operativa d'Estadística Municipal i els altres departaments i àrees de l'Ajuntament que s'escaiguin, anar avançant en l'explotació estadística i l'anàlisi econòmica de la informació que el mateix Ajuntament recull arran de la seva activitat diària i que habitualment roman desaprofitada a efectes d'anàlisi sòcio-econòmica.

A més, s'anirà avançant en la recollida de nova informació provinent de fonts externes així com en la millora —immediatesa, desagregació, fiabilitat— d'aquella de què ja es disposa. Finalment, a termini mitjà, no es descarta efectuar estimacions de les grans magnituds macroeconòmiques —renda, PIB, inversió, llocs de treballs creats, etc.— que requereixen un procés d'elaboració més complex.

En aquest informe inicial, la primera tasca desenvolupada ha estat buscar quina es la informació de què es pot disposar de forma més immediata i menys costosa, tant en gestions a les diferents fonts com en procés d'elaboració. D'aquesta informació, que és bàsicament la que recull la U.O. d'Estadística, n'hem seleccionat aquelles variables que creiem més interessants i necessàries per als nostres objectius. En concret, són variables relativament heterogènies amb el nexe comú de l'àmbit territorial de referència, el de constituir indicadors més o menys directes de la realitat sòcio-econòmica de la ciutat i que es poden agrupar sota grans epígrafs: producció, mercat de trebal, consum, població i enquestes de conjuntura.

S'ha procurat disposar també d'una sèrie que abasti l'actual dècada, per a les variables emprades, que s'enumeren a l'índex. Aquestes sèries serveixen per identificar les tendències i contextualitzar la informació conjuntural.

En relació amb la informació recollida en aquesta primera fase ens han preocupat especialment tres aspectes: grau de fiabilitat de la informació obtinguda, la possibilitat d'obtenir-la amb un retard mínim per períodes de temps relativament curts (mesos o trimestres, segons tipus de variables) i àmbit de referència ciutat de Barcelona.

De la informació que aquí es recull, el problema més immediat amb què ens hem d'enfrontar a termini curt és el de la seva disponibilitat amb el menor retard possible, més que la seva fiabilitat, atès que la fiabilitat de la major part de les dades es dóna per suposada per diverses raons, com ara l'experiència del personal d'Estadística dedicat a l'obtenció i el tractament d'aquestes dades, i el fet que es recullen directament de la font i amb el detall i la desagregació requerits per a la seva publicació.

Pel cap alt, els problemes de fiabilitat que teòricament poden presentar-se són els possibles errors per la utilització de dades provisionals mensuals o trimestrals que a final d'any poden presentar lleugeres correccions. Creiem que val la pena de córrer aquest petit risc, que mai no afectarà les grans línies tendencials de les sèries, per poder oferir una determinada informació trimestralment i no a final d'any. En tot cas, al comentari posterior sèrie a sèrie s'especifica amb detall tot el que pot afectar la fiabilitat i la disponibilitat de la informació.

En aquest número inicial, presentem com a annex una anàlisi sintètica sobre un tema puntual, el dels preus dels habitatges nous a Barcelona. És el nostre propòsit que, a cada número d'aquesta publicació, s'hi incorpori un annex sobre algun tema puntual en base a l'anàlisi d'informació d'interès general que per la seva importància i/o poca divulgació mereixen una difusió al més àmplia possible.

Enllestit aquest primer producte que aquí es presenta, la nostra tasca es dirigirà a millorar l'abast i la qualitat de la informació i a assegurar-ne l'edició de forma periòdica, possiblement cada trimestre.

Amb aquest únic objectiu de servei a la ciutat, agraïm a totes les persones, empreses i institucions la seva col·laboració, que ha fet possible aquest treball i els demanem un esforç futur per convertir en realitat la disponibilitat d'un conjunt d'indicadors econòmics de la ciutat socialment útil.

Quadre de síntesi

Indicador	Període	Dada	Variació (%) s/mateix període any anterior	Variació (%) 1987/86	Tendència
Producció (indirectes)					
Consum d'electricitat usos cials.-indtrals. (Gwh)	4t.tr.87	684,2	9,2	12,3	Accentuació de la tendència positiva.
Consum de ciment (prov.) (tm)	4t.tr.87	385.300	25,4	18,1	Accentuació de la tendència expansiva.
Conferències telefòniques internacionals (milers)	1987	9.807	—	19,2	Continua la tendència creixent.
Projectes d'habitatges visats (prov.) (unitats)	1987	17.919	—	54,2	Notable canvi a la tendència.
Habitatges acabats (unitats)	1987	2.771	—	−10,2	Manteniment de la tendència a la baixa.
Tràfic de mercaderies pel Port					
— Total (milers de tm)	1987	16.875,4	—	−2,7	Manté la tendència negativa.
— Càrrega general (milers tm)	1987	5.988,4	—	7,2	Expansió continuada de la càrrega desembarcada.
Tràfic de mercaderies per l'Aeroport					
— Total (tm)	1987	44.062	—	−2,2	Segueix la tònica negativa.
— Interior (tm)	1987	24.458	—	−13,1	Persisteix la tendència negativa.
— Internacional (tm)	1987	19.604	—	15,9	Recuperació de volums anteriors.
Tràfic de mercaderies per RENFE (milers tm)	1987	2.306	—	15,0	Es confirma la tendència positiva.
Transport públic urbà (milions)	4t.tr.87	117,3	−1,5	1,0	Trencament de la tendència negativa.
Trànsit de passatgers per l'Aeroport					
— Total (milers)	1987	6.680	—	9,6	Es confirma l'evolució positiva iniciada el 1986.
— Interior (milers)	1987	4.335	—	11,8	Augmenta la tendència positiva.
— Internacional (milers)	1987	2.345	—	5,6	Es manté la tendència positiva.
Trànsit de passatgers per RENFE (milers)	1987	12.098	—	7,1	Recuperació després d'uns anys d'estancament.
Oferta hotelera					
— Places a hotels de 4 i 5 estrelles	1987	9.008	—	10,6	Continua augmentant l'oferta de qualitat.
Mercat de treball					
Taxa general d'atur (Barcelona ciutat) (%)	Des.87	17,4	—	—	
Taxa general d'atur (Barcelona prov.) (%)	Des.87	20,4	—	—	
Taxa general d'atur (Catalunya) (%)	Des.87	19,2	—	—	
Atur total	Des.87	118.402	−5,8	—	Canvi en la tendència.
Atur juvenil (16-24 anys)	Des.87	38.923	−15,2	—	Confirmació de la tendència.
Atur masculí	Des.87	58.754	−12,0	—	Confirmació de la tendència.
Atur femení	Des.87	59.648	1,2	—	Tendeix a una relativa estabilització.
Contractacions registrades per l'INEM	1987	220.091	—	29,3	Forta acceleració de la tendència.
Consum i preus					
Consum d'electricitat (usos domèstics) (Gwh)	4t.tr.87	259,2	5,6	8,6	Continua la tendència creixent.
Consum de gasos					
— Canalitzat (milions tèrmies)	4t.tr.87	371,0	7,2	5,9	Segueix la lleugera tendència positiva.
— Butà-propà domèstic (milions tèrmies)	4t.tr.87	155,4	−2,1	−2,7	Continua l'evolució negativa.
Consum d'aigua (usos privats) (milers m^3)	4t.tr.87	43.681,2	−0,3	0,2	Manteniment del nivell de consum.
Mercabarna. Entrada de fruites i verdures (milers tm)	1r.tr.88	158,9	0,4	3,3	Continua la tendència lleument expansiva.
Matriculació de vehicles (prov.) (vehicles)	4t.tr.87	50.560	17,3	33,6	Alentiment de la tendència.
IPC Barcelona (%)	Des.87	0,5	—	5,9	S'accentua la diferència relativa amb el total d'Espanya.
Espanya (%)	Des.87	0,3	—	4,6	Creixement ajustat a les previsions.
Població					
Població resident estimada (milers de persones)	1987	1.760	—	−0,7	Segueix la pèrdua de residents de dret.
— Creixement vegetatiu (naix.-defunc.)	1987	−1.449	—	13,5	Aparent desceleració d'una evolució negativa.
— Saldo migratori (immigr.-emigr.)	1987	−11.009	—	−57,6	Confirmació d'una evolució negativa.

Enquestes de conjuntura

Enquesta turística. Activitat hotelera.	4t.tr.87 s/4t.tr.86 - Lleu augment del nivell d'ocupació de les places hoteleres.
Enquesta comercial per a grans superfícies.	4t.tr.87 s/4t.tr.86 - Estabilització de les vendes per motius estacionals.
Enquesta comercial per a detallistes.	4t.tr.87 s/4t.tr.86 - Manteniment d'una tendència lleugerament negativa.

Síntesi

Gairebé totes les variables econòmiques referides directament o indirectament a activitat o consum han evolucionat força favorablement durant el 1987 i concorden amb la tònica generalitzada de recuperació econòmica viscuda a Catalunya i a tot l'Estat espanyol durant el mateix any. En efecte, la majoria dels indicadors mostren una evolució favorable en relació amb 1986 i, en aquells de què disposem d'informació més desagregada temporalment, al darrer trimestre de 1987 es reprodueix la millora en relació amb el darrer trimestre de l'any anterior.

Com a indicador de l'activitat productiva, és clara l'evolució a l'alça del consum d'energia elèctrica, tant de les activitats secundàries com terciàries. En aquesta mateixa línia de millora dels nivells d'activitat, s'ha de destacar la disminució de l'atur registrat —especialment del juvenil i el masculí—, tot i conviure amb un lleuger increment del femení, en el context general d'incorporació accelerada de la dona al món del treball en els darrers temps. Paral·lelament durante el 1987 es produeix un notable increment en relació amb l'any anterior (29,3 %) del nombre de contractes registrats per l'INEM, tant dels acollits a mesures de foment com dels que no ho estan. D'altra banda, resulta també significatiu que, per primer cop des de 1982, el nombre de passatgers transportats per mitjans públics urbans, un flux molt condicionat pels viatges obligats per motiu de treball, augmenti, ni que sigui lleument.

La producció al sector de la construcció no té una dinàmica tan clara. L'indicador indirecte que constitueix el consum de ciment és clarament expansiu (18,1 %), però les dades són al nivell provincial. Al mateix temps, el nombre d'habitatges acabats a la ciutat de Barcelona continua disminuint (−10,2 %), si bé el nombre de projectes visats pel Col·legi d'Arquitectes —i que previsiblement es construiran en un termini d'un o dos anys—, augmenta espectacularment (+54,2 %); ara bé, aquestes darreres dades són per al conjunt de la província i no és arriscat pensar que en aquest cas la dinàmica de la província no té perquè coincidir amb la de la ciutat, que té uns problemes de saturació i d'encariment accelerat dels preus de sòl molt intensos.

El transport de mercaderies constitueix un altre indicador indirecte d'activitat econòmica, encara que no disposem d'informació del principal tipus de transport, el transport per carretera. Així, mentre hi ha un notable increment del transport per ferrocarril, disminueixen el transport marítim i aeri. En el primer cas, a causa del descens de les exportacions de ciment i de les importacions de cereals; el segon, en el context de les dificultats operatives de l'Aeroport del Prat i dels aeroports de la resta de l'Estat espanyol. Cal destacar, tanmateix, l'increment del tràfic internacional aeroportuari i, sobretot, l'augment del moviment de càrrega general al port, vertadera especialització relativa, afavorit sobretot per l'increment dels intercanvis comercials amb l'exterior.

Pel que fa al sector turístic, les úniques dades d'entrada de visitants corresponen al trànsit aeri. El 1987 es consolida la tendència positiva en l'entrada de passatgers iniciada el 1985 per als internacionals i el 1986 per als interiors, després d'un llarg període de davallada o estancament. A diferència de l'any anterior, els passatgers de vols interiores creixen més (11,8 %) que els d'internacionals (5,6 %). Tanmateix, segons l'opinió dels hotelers, el darrer trimestre de 1987 presenta una lleu millora en relació amb el mateix trimestre de l'any anterior. Quant a l'oferta de places d'allotjament, més indicativa de la dinàmica tendencial que de la conjuntural, el 1987 s'incrementa en un 4,9 % respecte a l'any anterior, percentatge que arriba al 10,6 % en els hotels de 4 i 5 estrelles. Fins aquí pel que fa als indicadors d'activitat. Respecte als de consum, els indicadors són també positius sense gairebé excepcions. Així passa amb el consum d'electricitat d'usos domèstics —increment del 8,6 % el 1987 sobre el 1986—, si bé hi ha una lleu desceleració al darrer trimestre de 1987 en relació amb el mateix trimestre de 1986, motivada segurament per la bonança climàtica del passat desembre. Quant al consum de gas —encara que no disposem de desagregació dels usos industrials— s'ha incrementat en un 2,4 % després de la recessió de 1986. Continua la tònica de substitució de gasos, amb variacions positives del canalitzat davant del butà-propà, amb tendència a la baixa bàsicament per a usos domèstics i de tracció.

Altres indicadors de consum més indirectes o més amplis funcionalment també tenen un comportament expansiu, des del més ponderat de les entrades de fruites i verdures a Mercabarna fins a la matriculació de vehicles que creix de l'ordre d'un 17,3 % al darrer trimestre de 1987 en relació amb el mateix trimestre de l'any anterior, si bé la informació és per al conjunt de la província de Barcelona.

Cal remarcar, finalment, que el 1987 subsisteixen i s'accentuen una sèrie d'estrangulacions estructurals, la més important de les quals és la població: el creixement vegetatiu continua sent negatiu, tot i que hi ha una certa millora en relació amb l'any anterior, deguda a una disminució en el nombre de defuncions, i el saldo migratori també es negatiu amb un notable empitjorament en relació amb el 1986. D'altra banda, encara que a les dades disponibles no hi ha desagregació per grups de productes, l'IPC continua creixent a Barcelona per damunt del del conjunt de l'Estat, tal com passa des de finals de 1985. Un element paradigmàtic i sens dubte poc ponderat a l'hora d'establir l'esmentat índex de preus, alhora molt vinculat als procesos migratoris, és l'increment de preus de l'habitatge.

En concret, en observacions efectuades el 1984 i el 1987, el preu per m^2 útil d'habitatge nou s'incrementa entre el 15 i el 93 % en pessetes constants i un 51 i un 154 % en termes corrents, segons el barri de la ciutat de què es tracti.

I. Població

I.1. Evolució de la població resident a Barcelona

Any	Naixements (a)	Defuncions (b)	Creixement vegetatiu c=(a−b)	Immigrants (d)	Emigrants (e)	Saldo migratori f=(d−e)	Evolució total (c+f)	Població estimada* (milers)	Població INE (milers)
1975	27.976	13.763	14.213	12.586	11.567	1.019	15.232	1.778	1.751
1976	27.897	16.023	11.874	10.386	9.640	746	12.620	1.794	1.816
1977	25.297	14.107	11.190	10.621	13.621	−3.219	7.971	1.806	1.887
1978	23.917	14.303	9.614	6.961	14.773	−7.812	1.802	1.814	1.903
1979	22.465	14.069	8.396	8.850	15.769	−6.919	1.477	1.816	1.907
1980	20.311	14.134	6.177	8.919	16.780	−7.861	−1.684	1.814	1.753
1981	19.123	14.302	4.821	5.218	8.790	−3.572	1.249	1.815	1.761
1982	17.973	14.007	3.966	5.598	15.236	−9.638	−5.672	1.810	1.772
1983	16.440	14.908	1.532	9.269	20.134	−10.865	−9.333	1.800	1.770
1984	15.598	14.812	786	11.198	21.103	−9.905	−9.119	1.791	1.769
1985	15.190	16.057	−867	13.214	21.824	−8.610	−9.477	1.782	1.702
1986	14.413	16.089	−1.676	8.932	15.919	−6.987	−8.663	1.773	1.704
1987	13.843	15.292	−1.449	10.364	21.373	−11.009	−12.458	1.760	1.714

Notes: * Població estimada per l'Àrea d'Economia i Empreses incorporant a les dades del padró de 1981 les altes per omissió produïdes en el quinquenni següent i refent la sèrie en base al saldo vegetatiu i al saldo migratori. Les dues sèries de població fan referència a 31/Des. de cada any, amb l'excepció del període 1980-1985 que és referida a 31/Març de l'any següent.

Font: Elaboració pròpia amb dades facilitades pel Servei d'Estadística Municipal de l'Ajuntament de Barcelona.

Variació 1987/1986

Naixements:	−4 %	Creixement vegetatitu:	13,5 %
Defuncions:	−5 %		
Immigrants:	16,0 %	Saldo migratori:	−57,6 %
Emigrants:	34,3 %		
		Evolució total de la població: (c+f / població 1986)	−0,7 %

Comentari

Seguint la tendència dels darrers anys, la taxa de natalitat de 1987 torna a disminuir (entre el 1975 i el 1987, els naixements s'han reduït a la meitat). Aquesta és la principal causa d'un creixement vegetatiu negatiu per tercer any consecutiu; la disminució en el nombre de defuncions només ha evitat l'accentuació d'aquest fenomen, que sembla inevitable a mitjà termini.

La forta variació en el saldo migratori condiciona el comportament de la variable al darrer decenni. La causa més directa ha estat el notable increment del nombre d'emigrants, que no ha pogut ser compensat per l'augment més moderat de la immigració.

L'agregació d'aquests dos components, creixement vegetatiu i saldo migratori, dóna com a resultat una evolució negativa de la població de l'ordre d'un 0,7 % en relació amb la de 1986.

L'evolució de les dades facilitades per l'INE no concorda amb la que es derivaria d'aplicar a la població de l'any anterior la suma del saldo migratori i del saldo vegetatiu. Això és a causa que la població inscrita als padrons és sempre inferior a la real a causa d'errors involuntaris. Aquesta població, en els anys següents al del padró, es va donant d'alta a mesura que té necessitat de demostrar la seva residència. Això provoca que la pèrdua real de població quedi emmascarada a causa d'aquest tipus d'altes i que la diferència entre la població que comptabilitza l'INE l'any anterior al padró amb la del mateix padró sigui més elevada del compte. Per això s'ha considerat interessant fer l'estimació d'una sèrie no afectada per aquest fenomen purament registral. Sèrie en què, lògicament, la població total és una mica superior a la derivada dels registres padronals però que manté una coherència amb l'evolució dels saldos migratoris i vegetatius que les dades provinents de les rectificacions padronals que recull l'INE no tenen.

I.2. Distribució de la població de Barcelona per edats

Edats	1981		1986		Variació 1986/1981 (%)
	població	(%)	població	(%)	
0-14	376.955	21,32	305.316	17,94	– 19,0
15-24	265.754	15,03	265.776	15,62	0,0
25-64	887.940	50,22	878.431	51,62	– 1,1
65 i +	235.980	13,35	252.289	14,82	6,9
no consta	1.557	0,08	—	—	—
total	**1.768.186**	**100,00**	**1.701.812**	**100,00**	**– 3,8**

Font: Dades recollides pel Servei d'Estadística Municipal de l'Ajuntament de Barcelona.

Variació 1986-1981

(segons dades padronals)

Variació total:	– 3,8 %
(0-14) anys :	–19,0 %
> 65 anys :	6,9 %

Comentari

Segons les dades del padró de 1986, l'evolució de la població resident a la ciutat en el quinquenni 1981-1986 ha estat clarament negativa per partida doble. Per un cantó, la població total ha disminuït en més de 66.000 persones — un 3,75 % del total i per l'altra, i tal com s'observa a la piràmide d'edats i reflecteix l'indicador, l'interval d'edats que pateix una davallada més espectacular és la dels nens i gent jove fins als 14 anys— 71.000 menys que cinc anys enrere. La tendència compensatòria ve per l'increment de les persones de més edat, en concret de 65 i més anys. L'evolució tant del creixement vegetatiu com del saldo migratori fa pensar que aquesta tendència a l'envelliment de la població resident a la ciutat seguirà en els propers anys.

Piràmide d'edats. Barcelona 1986

(milers d'habitants)

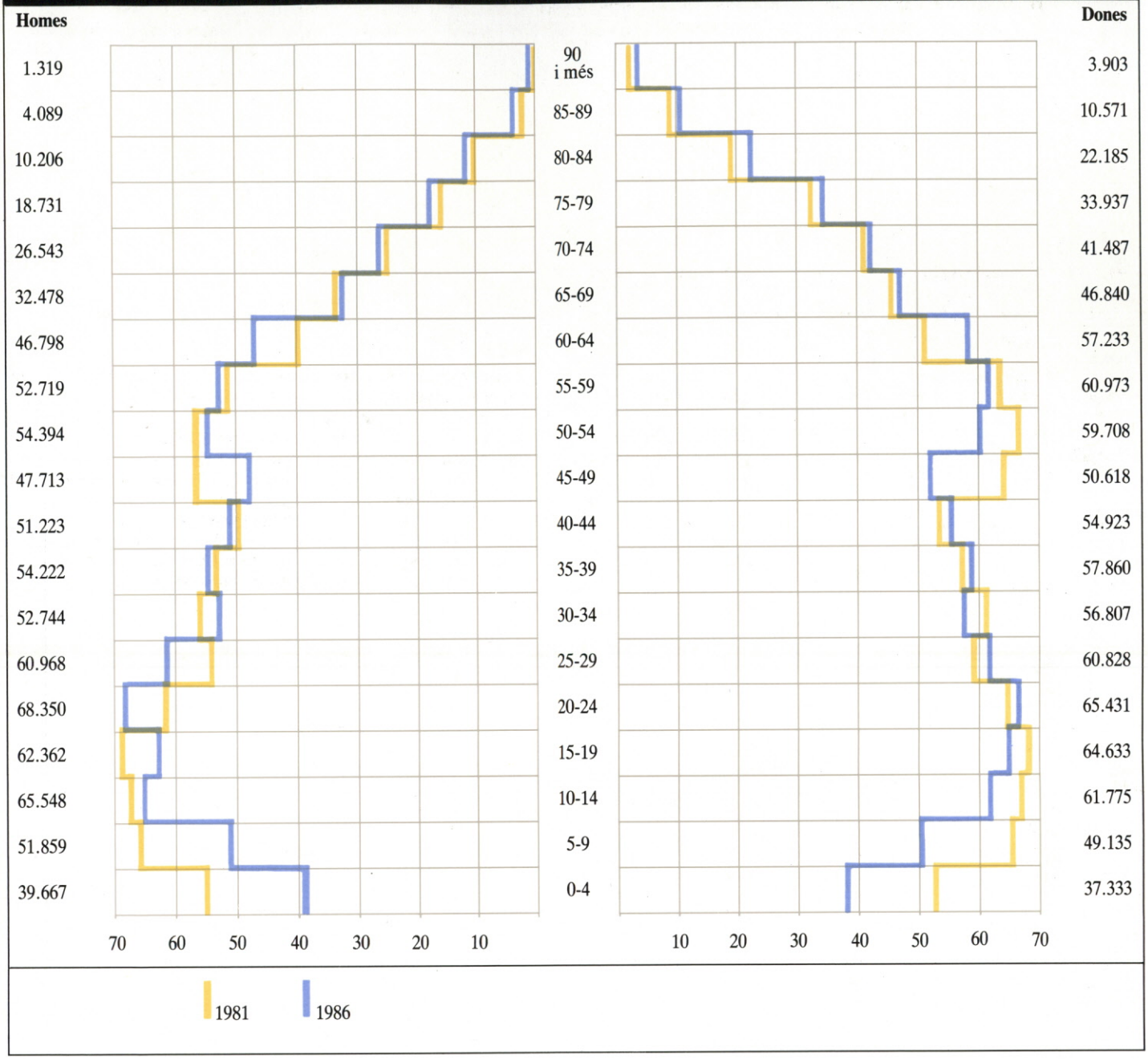

I.3. Canvis de residència cap a fora del municipi

(Per intervals d'edat) (1984-1986)

Intervals d'edats	Persones		Distribució de la població resident %
	Nombre	%	
0-15	12.271	20,9	19,4
16-25	10.890	18,5	15,6
26-35	13.765	23,4	13,3
36-55	12.545	21,3	25,4
56-65	4.878	8,3	12,5
> 65	4.497	7,6	13,8
Total	**58.846**	**100,0**	**100,0**

Font: Dades recollides pel Servei d'Estadística Municipal de l'Ajuntament de Barcelona. Elaboració pròpia.

Comentari

El comportament de l'emigració en el darrer trienni, pel que es disposa d'informació i segons les edats, confirma la tendència a l'abandó de la ciutat com a residència habitual per part de la gent més jove en un percentatge superior que no pas la gent de més edat.

Mentre que el 1986 la gent de menys de 36 anys representa el 48,3 % de la població de la ciutat, del total d'emigrants en el trienni 1984-1986, els d'aquesta edat signifiquen el 62,8 %.

Una tendència inversa s'observa entre la resta de la població, però molt especialment entre aquells de > 55 anys, que pot ajudar a explicar el fenomen relativament recent de l'envelliment de la població resident.

D'aquestes dades, se'n pot deduir que les persones que deixen Barcelona per anar a residir fora de la ciutat són majoritàriament les persones joves i en edat de treballar, entre 16 i 35 anys, forçats potser per la major facilitat de trobar feina o un habitatge més assequible o amb relació qualitat/preu més favorable fora de Barcelona. La menor propensió de les persones de més edat a marxar ve motivada bàsicament per l'escassetat de recursos, que els impedeix canviar de residència amb facilitat.

Aquests comportaments, considerats de forma conjunta, permeten preveure que en un termini mitjà s'accentuarà la tendència observada en els darrers anys a un creixement vegetatiu negatiu.

I.4. Canvis de residència per àrees de destinació (1980-86)

Regions de destinació	1980-83		1984-86	
	Persones	(%)	Persones	(%)
Resta CMB	15.454	25,3	14.947	25,4
Resta prov. Barcelona	14.852	24,4	16.300	27,7
Resta Catalunya	6.014	9,9	6.708	11,4
Resta món	24.620	40,4	20.891	35,5
Total	**60.940**	**100,0**	**58.846**	**100,0**
Mitjana anual	15.235		19.615	

Comentari

Considerant les emigracions del període 1980-1986 en dos subperíodes, es constata l'existència d'un ritme d'emigració diferent en els dos intervals (15.235 i 19.615), a més d'un cert canvi en les àrees de destinació entre els dos subperíodes.

Per destinacions i comparant entre ells els dos subperíodes, s'observa que l'únic flux que es manté constant en la totalitat del període és el que es dirigeix a la resta de municipis de la CMB. Els fluxs vers la resta de la província de Barcelona i la resta de Catalunya van en augment en el segon subperíode en relació amb el primer, en detriment dels que es dirigeixen cap a la resta del món, que cal pensar que bàsicament és població originària de la resta d'Espanya que torna als seus llocs d'origen.

I.5. Canvis de residència per àrees de destinació i categories professionals (1984/1986) (%)

Grups professionals	Resta CMB	Resta Barcelona	Resta Catalunya	Resta Món	Total	Distribució residents segons professió
(1+2+3)	2,4	3,9	3,2	3,6	3,3	3,5
(4+5+6)	7,4	8,8	10,2	9,4	8,9	5,6
(7+8+9)	17,1	16,7	13,7	12,3	14,9	10,5
(10+11+12)	19,8	11,8	12,6	14,1	14,7	14,3
13	33,4	36,5	35,1	36,6	35,6	24,9
14	5,2	5,7	6,6	5,5	5,6	16,6
15	14,7	16,6	18,6	18,5	17,0	24,6
Total	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**	**100,0**

1. Directius de l'Administració pública i empreses.
2. Directius del comerç.
3. Directius de serveis personals.
4. Professions liberals.
5. Tècnics superiors.
6. Altres tècnics.
7. Artistes, esportistes, religiosos i FF.AA.
8. Quadres intermedis del terciari.
9. Administratius i venedors.
10. Treballadors de les comunicacions i transports.
11. Treballadors dels serveis personals.
12. Treballadors de la indústria i l'agricultura.
13. Menors i estudiants.
14. Jubilats.
15. Dones, mestresses de la llar.

Font: Dades recollides pel Servei d'Estadística Municipal de l'Ajuntament de Barcelona. Elaboració pròpia.

Comentari

A partir del total d'emigracions de residents de Barcelona en el trienni 1984-1986, s'ha pretès fer una anàlisi de la destinació d'aquestes persones per grans àrees i grups professionals.

Comparant el total d'emigrants amb l'estructura dels residents per grups professionals, s'observen una sèrie de característiques que cal remarcar. Per una part, els professionals agrupats sota l'epígraf de professionals liberals, tècnics superiors i altres tècnics han emigrat en una proporció molt per sobre del seu pes sobre el total de la població resident —un 8,9 % dels emigrants sobre un 5,6 % dels residents. El mateix es pot dit dels actius agrupats sobre els epígrafs d'artistes, esportistes, quadres intermedis del terciari, administratius i venedors, que, tot i que no representen més enllà del 10,5 % de la població resident, han representat gairebé el 15 % dels emigrants en el període 1984-1986.

Un comportament més equilibrat és el que es dóna en el conjunt format pels actius menys qualificats, que vénen a significar al voltant del 14,5 % tant dels emigrants com dels residents.

Pel que fa als menors i estudiants, s'ha de matisar la forta discrepància —35,6 % dels emigrats pel 24,9 % dels residents— en el sentit que aquest darrer percentatge està infravalorat, ja que no es consideren els menors encara no escolaritzats.

En definitiva, abandonen la ciutat com a lloc de residència els actius més qualificats i més joves, menys de 35-40 anys, a més d'una proporció elevada de jovent encara escolaritzat.

Per contra, els que no marxen o si ho fan és amb una menor intensitat, són els jubilats i les mestresses de casa. És a dir, un segment amb pocs recursos; rendes derivades d'una pensió o només un sol sou.

II. Ocupació

II.1. Mercat de treball

Taxa gra. d'atur (%) (1)

Àmbit	Des.85	Des.86	Des.87
Barcelona-ciutat	18,18	18,48	17,40
Província Barcelona	21,57	21,99	20,40
Catalunya	19,88	20,33	19,21

(1) Totes les taxes es refereixen a la població activa segons el padró de 1986.

Atur registrat	Des.85	Des.86	Des.87	Variació Des.87 / Des.86
Atur total registrat	123.673	125.694	118.402	- 5,8 %
Atur juvenil (16-24 anys)	47.134	45.891	38.923	-15,2 %
Atur masculí	70.315	66.756	58.754	-12,0 %
Atur femení	53.358	58.940	59.648	1,2 %
Aturats sense ocupació anterior	27.272	29.060	24.229	-16,6 %
Prestacions	48.938	46.639	44.596	- 4,4 %
Altes demandes d'ocupació	12.792	15.490	19.467	25,7 %
Baixes demandes d'ocupació	16.066	17.725	21.209	19,7 %
Altes llocs treball oferts	3.194	3.948	2.018	-48,9 %
Contractes de treball registrats	11.095	13.952	18.824	34,9 %
- acollits a mesures de foment	5.164	6.608	9.271	40,3 %
- no acollits a mesures de foment	5.931	7.344	9.553	30,1 %

Font: Dades de l'INEM recollides pel Departament d'Economia aplicada de l'UAB.

Comentari

La darrera informació disponible es la referida al desembre de l'any 1987. Comparant amb les dades del mateix període de l'any anterior ressalta un conjunt de fets que a continuació es destaquen.

Com a notes més positives hi ha el descens en el nombre d'aturats registrats en un 5,8 %, resultat d'una evolució molt positiva en tots els seus components amb l'excepció de l'atur masculí. L'atur femení registrat augmenta en moments de reactivació econòmica per l'increment de possibilitats o d'expectatives d'ocupació que això implica per a una mà d'obra en part de reserva. Aquesta percepció general concordaria, per exemple, amb el notable augment del nombre de contractes de treball registrats, de l'ordre d'un 35 % més que un any abans.

Com a punt menys positiu, destacar l'estancament del nombre d'aturats sense dret a prestació —per sobre del 62 % dels registrats.

Pel que fa la taxa d'atur, la de Barcelona es compara favorablement tant amb la provincial com amb la referida al total de Catalunya, encara que la valoració en el darrer any és més marcada per al conjunt provincial.

II.2. Estructura de l'ocupació assalariada

Distribució sectorial dels traballadors assalariats adscrits a l'INSS. Municipi de Barcelona 1986

Sector CNAE	1986 Nombre treball.	Variació s/1985	1986 Barcel. Cat. %
1 Producció agrària	155	1.3	23.8
2 Producció ramaderia	88	−1.1	3.7
3 Serveis agrícoles i ramaders	10	11.1	3.7
4 Repoblació cinegètica	238	−12.8	49.4
5 Silvicultura	31	34.8	20.5
6 Pesca	90	42.9	27.5
0 Agricultura, Ramaderia, Silvicultura i Pesca	**612**	**0.3**	**13.9**
11 Extracció i preparació de combustibles sòlids	37	−5.1	3.1
12 Extracció de petroli i gas natural	13	225.0	7.4
13 Refi de petroli	75	−23.5	5.6
14 Extracció i transformació de minerals radioactius	5	66.7	100.0
15 Electricitat, gas i vapor	9523	−5.7	70.8
16 Captació, depuració i distribució d'aigua	1785	0.2	56.3
1 Energia i Aigua	**11438**	**−4.8**	**59.2**
21 Extracció i preparació de minerals metàl·lics	21	−25.0	19.1
22 Producció i primera transformació de metalls	4430	−3.6	43.8
23 Extracció de minerals no metàl·lics ni energètics	302	−4.7	8.2
24 Indústries de productes minerals no metàl·lics	4561	−4.0	21.6
25 Indústria química	30647	3.8	50.5
2 Transformació de Minerals No Energètics. Química	**39961**	**1.9**	**41.8**
31 Fabricació productes metàl·lics	22065	−3.7	28.8
32 Construcció maquinària	5878	−1.2	21.0
33 Construcció de màquines d'oficina i ordinadors	1746	−5.2	94.2
34 Construcció de maquinària i material elèctric	12687	−0.3	33.9
35 Fabricació de material electrònic	4550	6.5	50.8
36 Construcció d'automòbils	30005	−2.5	70.0
37 Construccions navals i reparacions	652	−31.0	48.2
38 Construcció d'altre material de transport	493	−9.5	28.1
39 Fabricació instruments de precisió	2023	−10.0	43.2
3 Indústria Transformadora dels Metalls	**80099**	**−2.6**	**39.3**
41 Indústries de productes alimentaris, begudes i tabac	14719	1.1	25.6
43 Indústria tèxtil	20167	−3.7	20.5
44 Indústria cuiro	1204	−3.2	15.3
45 Indústria del calçat, vestit i confecció	10805	−1.8	33.9
46 Indústria fusta i mobles fusta	4247	−8.0	16.4
47 Paper, arts gràfiques i edició	18617	−7.2	43.5
48 Transformació cautxú i plàstics	7935	−4.7	27.4
49 Resta indústries manufactureres	3149	−9.6	52.1
4 Altres Indústries Manufactureres	**80843**	**−4.0**	**27.0**
5 Construcció	**33305**	**7.8**	**36.5**
61 Comerç a l'engròs	33881	17.0	52.3
62 Recuperació de productes	489	3.2	32.9
63 Intermediaris del comerç	1069	49.1	45.0
64 Comerç al detall	54596	8.1	49.3
65 Restauració i cafès	14827	8.5	51.2
66 Hostaleria	5224	3.2	41.7
67 Reparacions	6304	8.1	28.2
6 Comerç, Restauració, Hosteleria i Reparacions	**116390**	**10.6**	**47.8**
71 Transport per ferrocarril	2598	−1.9	86.0
72 Altres transports terrestre	19467	3.8	54.2
73 Transport marítim	90	50.0	69.2
74 Transport aeri	10793	5.9	95.6
75 Activitats annexes al transport	10793	4.7	68.9
76 Comunicacions	9913	−14.9	76.2
7 Transports i Comunicacions	**44351**	**−1.1**	**64.0**
81 Institucions financeres	31466	−8.6	68.7
82 Assegurances	11069	−5.1	80.6
83 Auxiliars financers i Activitats immobiliàries	2653	16.4	53.9
84 Serveis a les empreses	23677	22.3	67.4
85 Lloguer de béns mobles	435	16.0	63.3
86 Lloguer de béns immobles	862	4.1	68.2
8 Institucions Financeres, Assegurances, Serveis a les Empreses	**70162**	**1.8**	**69.1**

Distribució sectorial dels traballadors assalariats adscrits a l'INSS. Municipi de Barcelona 1986			
Sector CNAE	**1986 Nombre treball.**	**Variació s/1985**	**1986 Barcel. Cat. %**
91 Administració pública	42999	5.8	54.8
92 Sanejament i neteja	11895	11.8	56.5
93 Educació i investigació	20540	6.7	48.9
94 Sanitat i serveis veterinaris	24353	0.8	60.6
95 Assistència social i altres serveis	14181	4.4	63.6
96 Serveis recreatius i culturals	10756	17.1	55.0
97 Serveis personals	6396	6.9	47.0
98 Serveis domèstics	2587	−2.4	71.0
99 Representacions diplomàtiques i organismes internacionals	150	−21.5	68.8
9 **Altres Serveis**	**133857**	**6.0**	**55.5**
Total	**611018**	**2.8**	**44.6**

Font: Dades de l'INSS facilitades per la COCINB.

II.2. Una aproximació a l'estructura de l'ocupació assalariada a Barcelona

Donada la inexistència d'un cens industrial actualitzat que faciliti l'anàlisi i l'estudi de l'estructura productiva d'un àmbit territorial determinat, cal recórrer a aproximacions per altres vies alternatives, una de les quals és la filiació dels assalariats a l'INSS.

Com tota variable que es vol utilitzar per a una funció que no és estrictament per a la qual ha estat pensada, presenta determinats problemes que s'intenten explicar i superar quan és factible. El més important d'aquests problemes, potser l'únic realment rellevant, és la pèrdua de fiabilitat que experimenta aquesta variable quan s'intenta aplicar a àrees relativament reduïdes pels problemes ja coneguts de les empreses amb més d'una planta productiva a diferents municipis o la separació de seu i planta, ubicades també en diferents demarcacions. Limitant el nostre estudi a la ciutat de Barcelona, és obvi que aquesta qüestió es pot presentar amb freqüència, sobretot respecte a les grans i mitjanes empreses industrials, i pot originar una sobrevaloració de la ciutat com a seu de força indústries que tenen la planta a fora.

Una altra consideració a tenir molt present és que només es tracta de treballadors assalariats, i per tant l'estructura ocupacional resultant no ha de ser necessàriament equivalent a l'estructura productiva basada en nombre d'empreses, atès que, en determinats sectors i segons a quines àrees de Catalunya, és molt rellevant la petita empresa, familiar o no, sense assalariats. I lògicament aquí no es consideren aquests ocupats autònoms.

Així, en funció d'aquesta informació, l'estructura productiva de Barcelona segons els ocupats assalariats el 1986 seria a grans trets aquesta:

Agricultura	:	0,1 %
Indústria	:	34,7 %
Construcció	:	5,5 %
Serveis	:	59,7 %

Aquesta distribució de la mà d'obra assalariada per grans sectors reflecteix clarament la importància del terciari, tot i que junt amb el de la construcció són segurament els més infravalorats quan es mesuren pel nombre d'ocupats assalariats, atès que són molt nombrosos els establiments comercials i de serveis sense treballadors afiliats a l'INSS. A la construcció cal comptar amb una proporció elevada de treballadors donats d'alta com a autònoms i que treballen a base de subcontractacions. Els ocupats al primari són, lògicament, una part marginal del total.

Comparant l'estructura de Barcelona en relació amb el total de Catalunya, s'hauran de tenir molt en compte les limitacions d'aquesta informació respecte a la possible assignació incorrecta de treballadors d'una empresa al municipi de la seu o establiment principal en lloc de fer-ho al municipi on realment treballen. Normalment aquest biaix serà a favor de Barcelona per la concentració de seus i serveis administratius centrals. Una mostra força clara i molt significativa pel volum de treballadors serà el pes del subsector de producció i distribució d'energia elèctrica, gas i vapor a Barcelona en relació amb el total. Segons aquesta informació, gairebé el 71 % dels assalariats d'aquesta activitat treballen a Barcelona. Sembla més correcte pensar que aquest percentatge correspon als treballadors d'empreses amb seu central a Barcelona però sense separar els que treballen a altres indrets de Catalunya.

A subsectors com ara el d'institucions financeres i assegurances també sembla clar un cert biaix a favor de Barcelona. El mateix passa amb el transport ferroviari i aeri.

Fetes aquestes consideracions, es pot entrar en l'anàlisi de les xifres més rellevants. En total, més del 44 % dels treballadors assalariats afiliats a l'INSS treballen a Barcelona. La pràctica totalitat dels subsectors del terciari —amb l'excepció d'hostaleria i reparacions— superen de llarg aquest valor i confirmen l'especialització de la ciutat com a subministradora de serveis i la clara polarització d'alguns subsectors en ella.

Entre les activitats industrials, se'n detecten unes quantes amb volums d'ocupació força significatius i molt polaritzades a Barcelona. Són, a més del ja citat subsector de producció i distribució d'energia, la indústria química (50,5 %) i el de construcció de vehicles automòbils (70 %). La resta és quantitativament poc important o bé el seu pes està per sota de la mitjana.

En darrer lloc, caldria analitzar les variacions experimentades per aquest volum d'ocupació en relació amb l'any anterior per conèixer quines activitats han incrementat o disminuït els seus nivells d'ocupació. Només ens centrarem en els sectors i tipus d'activitats amb un major pes sobre el total.

Entre els sectors que en el període 1985-1986 haurien disminuït de forma més notable els seus nivells d'ocupació destaquen dins els serveis, el d'institucions financeres (−8,6 %), comunicacions (−14,9 %) i assegurances (−5,1 %). Entre els industrials, paper i arts gràfiques (−7,2 %), fusta (−8,0 %) i producció i distribució d'energia elèctrica (−5,7 %).

Al cantó positiu, la química (3.8 %), fabricació de material electrònic (6,5 %), construcció (7,8 %), el comerç, restauració i reparacions (entre un 17 % i un 8 %), serveis a les empreses (22,3 %), activitats immobiliàries i auxiliars financers (16,4 %) i la major part dels serveis públics i serveis personals.

III. Habitatge

III.1. Construcció d'habitatges i projectes visats

Projectes d'habitatges visats pel Col·legi d'Arquitectes (prov. Barcelona)		Habitatges acabats (Barcelona ciutat)	
Any	**Unitats**	**Any**	**Unitats**
1982	19.211	1982	5.221
1983	16.188	1983	4.011
1984	13.644	1984	3.254
1985	15.260	1985	3.456
1986	11.621	1986	3.085
1987	17.919	1987	2.771

Font: Direcció Gral. d'Arquitectura i Habitatge de la Generalitat de Catalunya i Estadística Municipal.

	Variació 87/86	**Variació 4t.tr.87/4t.tr.86**
Projectes d'habitatges visats	54,2 %	123,5 %
Habitatges acabats	–10,2 %	n.d.

Comentari

L'any 1987 sembla un any d'inflexió pel que fa a l'evolució clarament a la baixa que seguia el visat de projectes d'habitatges fins a 1986. Un increment del 123,5 %, comparant el 4t. trimestre de 1987 amb el mateix període de l'any anterior i del 54,2 % per tot l'any, sembla confirmar-ho.

Aquest augment en el nombre de projectes visats s'ha de traduir en un increment d'activitat per al sector en els propers dos anys (1988-1989) o com a mínim en un manteniment dels nivells d'activitat del darrer any.

IV. Consum i preus

IV.1. Consum d'electricitat a Barcelona (Gwh)

Any	1r. tr.	2n. tr.	3r. tr.	4t. tr.	Total	
					valor absolut	núm. índex
1975					2.093	100,0
1976					3.094	106,6
1977					3.107	107,0
1978					3.078	106,0
1979					3.309	114,0
1980					3.342	115,1
1981					3.314	114,2
1982	903	858	741	796	3.298	113,6
1983	959	856	733	814	3.362	115,8
1984	948	913	822	787	3.470	119,5
1985	928	914	832	870	3.544	122,1
1986	1.020	983	711	909	3.623	124,8
1987	1.051	1.050	952	982	4.035	139,0

Font: Dades d'ENHER, FECSA i HIDRUÑA recollides i publicades per Estadística Municipal.

Variació

1987/1986 : 11,4 %
4t. tr. 87/4t. tr. 86: 8,0 %

Comentari

La sèrie de dades de consum d'energia elèctrica a la ciutat de Barcelona mostra un creixement sostingut en els darrers anys. En concret, en el període 1985-1987, l'increment ha estat d'un 16,3 %, en relació amb el nivell de consum de 1984, encara que més de la meitat d'aquest augment correspon a 1987.

Un dels aspectes a destacar del consum del darrer any és la disminució de l'estacionalitat d'aquest tipus de consum, amb una diferència màxima entre els nivells extrems de consum trimestrals d'un 10,4 %, només comparable a la de 1985 amb un 11,5 %. L'explicació d'aquest fenomen sembla que pot venir de l'increment en el consum comercial-industrial, especialment el de baixa tensió, que no ve tan condicionat pels factors estacionals i climàtics com el consum domèstic.

IV.2. Consum d'electricitat segons usos

(participació s/total)

Any	Domèstic %	Comercial-Industrial %	Tracció %	Total
1975	29,1	67,8	3,1	100,0
1976	29,2	67,8	3,0	100,0
1977	29,6	66,9	3,5	100,0
1978	30,6	65,9	3,5	100,0
1979	31,7	65,1	3,2	100,0
1980	32,0	64,8	3,2	100,0
1981	33,3	63,5	3,2	100,0
1982	32,4	64,7	2,9	100,0
1983	33,2	63,6	3,2	100,0
1984	33,3	62,8	3,9	100,0
1985	31,4	64,8	3,8	100,0
1986	32,4	64,0	3,6	100,0
1987	31,7	64,7	3,6	100,0

Font: Elaboració pròpia amb dades d'ENHER, FECSA i HIDRUÑA facilitades per Estadística Municipal.

Comentari

Analitzant l'evolució del consum per usos o tipus de consum, es constata que l'increment més accentuat correspon al consum comercial-industrial, especialment el de baixa tensió. Pel que fa al consum per a usos domèstics, tot i experimentar una variació positiva en termes absoluts de gairebé un 9 %, perd participació sobre el total, atès que el consum total ha crescut un 11,4 %.

La tendència seguida d'ençà l'any 1975 ha estat la d'una disminució en la participació sobre el total del consum per part del sector una estructura de consum en una proporció de 31/32 % per al consum domèstic, 64/65 % per al comercial-industrial i un 3,6/3,9 % per al de tracció.
productiu en general i un lleuger increment en el consum domèstic fins al bienni 1983-1984. En el darrer trienni s'inverteix la tendència, amb la qual cosa sembla que es produeix una certa millora en el nivell d'activitat econòmica. Els resultats del darrer any semblen consolidar

IV.3. Consum de gasos a Barcelona

Any	Consum total núm. índex	Gas canalitzat (milions de tèrmies)	Butà-Propà (milions de tèrmies) Total	Domèstic	Industrial	Tracció
1981	100,0	1.802,4	913,7	625,2	60,3	228,2
1982	93,4	1.700,9	836,8	582,1	54,6	200,1
1983	96,1	1.821,2	787,9	579,8	29,5	178,6
1984	96,6	1.906,3	716,5	549,5	7,6	159,4
1985	103,9	2.024,4	769,5	581,3	44,4	143,8
1986	99,1	1.967,8	722,6	544,6	39,8	138,2
1987	101,4	2.084,0	670,5	530,1	40,6	99,8
1r. tr.		888,0	281,3	238,2	15,3	27,8
2n. tr.		555,5	113,9	81,7	6,2	26,0
3r. tr.		270,0	84,7	54,8	8,1	21,8
4t. tr.		371,0	190,6	155,4	11,0	24,2

Font: Catalana de Gas, S.A. i Butano, S.A. Dades recollides per Estadística Municipal. Elaboració pròpia.

	Gas canalitzat	Butà-propà
Variació 1987/1986	5,9 %	−7,2 %
Variació 4t. tr. 87/4t. tr. 86	7,2 %	−8,0 %

Comentari

La sèrie confirma com a primera idea a retenir que els dos tipus de gasos segueixen unes tendències de consum clarament diferenciades i a grans trets substitutives. Mentre que el consum de gas canalitzat ha mantingut una trajectòria tendencialment alcista en el darrer quinquenni, el consum de butà-propà, especialment el d'ús domèstic i per tracció —les utilitzacions més importants d'aquest tipus d'energia—, segueix una tendència clarament a la baixa, marcada per la forta estacionalitat d'aquest consum i la forta competència del gas canalitzat immergit en un procés continuat d'expansió i de modernització de la xarxa.

IV.4. Consum d'aigua potable a Barcelona

Any	Consum total		Consum privat	
	milions m^3	n. índexs	milions m^3	núm. índexs
1976	208,7	100,0	184,5	100,0
1977	203,1	97,3	181,7	98,5
1978	203,0	97,3	182,1	98,7
1979	206,6	99,0	185,8	100,7
1980	203,7	97,6	184,5	100,0
1981	196,3	94,1	174,7	94,7
1982	196,8	93,3	176,6	95,7
1983	187,6	89,9	169,7	92,0
1984	174,7	83,7	157,7	85,5
1985	185,5	88,9	169,1	91,7
1986	189,7	90,9	173,1	93,8
1987	190,2	91,1	173,5	94,0
1r. tr.	45,0		41,2	
2n. tr.	48,4		44,1	
3r. tr.	48,9		44,5	
4t. tr.	48,0		43,7	

m^3: metres cúbics.
Font: Unitat Operativa d'Aigües Potables. Dades recollides per Estadística Municipal.

Variació

Consum total

1987/1986: 0,26 %
4t. tr. 87/4t. tr. 86: −0,09 %

Comentari

La informació disponible sobre consum d'aigua potable a la ciutat de Barcelona no permet desagregar aquest consum entre l'efectuat per les unitats domèstiques i el referit a activitats comercials i industrials. S'estan fent les gestions pertinents per aconseguir la informació amb aquesta desagregació.

Pel que fa al consum privat d'aigua, s'observen tres tendències diferents, seguides en el període 1976-1987. Un primer subperíode d'estancament (1976-1980), un segon en què el consum disminueix sensiblement (1981-1984) i els tres darrers anys del període en què sembla donar-se una recuperació en el consum, però sense assolir els nivells de deu anys enrere.

L'explicació d'aquest comportament clarament regressiu en el període 1981-1987 segurament s'ha de buscar en el descens de l'activitat industrial manufacturera a la ciutat, especialment d'activitats que requereixen volums relativament importants d'aigua, com ara determinats processos del tèxtil, pell, química de consum, alimentació, etc.

La variació en el darrer any sembla apuntar a una nova fase d'estancament, atès que les variacions, tant del consum privat com del total, en relació amb el consum de l'any 1986 han estat mínimes, fins i tot negatives en el cas de la variació del darrer trimestre.

IV.5. Entrades de verdures i fruites a Mercabarna

(milers de tm)

Any	Total	Verdures	Fruites
1980	465,0	230,3	234,7
1981	478,9	234,6	244,3
1982	510,5	243,8	266,7
1983	512,2	246,9	265,3
1984	550,8	266,2	284,6
1985	572,1	283,1	289,0
1986	620,2	301,4	318,8
1987	640,7	314,3	326,4
1r. tr.	158,2	86,3	71,9
2n. tr.	177,5	89,6	87,9
3r. tr.	146,7	60,2	86,5
4t. tr.	158,3	78,2	88,1
1r. tr. 88	158,9	87,4	71,5

Font: Mercabarna. Dades recollides per Estadística Municipal.

Variació

1987/1986: 3,3 %
1r. tr. 88/1r. tr. 87: 0,4 %

Comentari

Atès que un 35/40 % dels minoristes clients de Mercabarna són de Barcelona, es pot establir la hipòtesi merament qualitativa que el comportament del consumidor de la ciutat es fa notar a Mercabarna. I a la inversa. Problemes d'abastaments i preus al Mercat Central repercutiran molt directament en el consumidor resident a Barcelona. És per l'existència d'aquesta interrelació que s'ha considerat necessari fer el seguiment d'aquesta sèrie de dades.

L'evolució del volum d'entrada tant de verdures com de fruites en el darrer any en relació amb el 1986 ha seguit la pauta dels darrers anys, a base d'una taxa de creixement reduïda però sostinguda durant els darrers set anys.

IV.6. Matriculació de vehicles

(província Barcelona)

Any	1984	1985	1986	1987
1r. tr.	25.648	26.355	25.085	41.411
2n. tr.	21.985	27.840	37.022	49.716
3r. tr.	22.109	25.693	33.262	43.313
4t. tr.	22.388	34.189	43.099	50.560*
Total	**92.130**	**114.077**	**138.468**	**185.000***

* Dada provisional.
Font: COCINB. Boletín de Estadística y Coyuntura.

Variació

4t. tr. 87/4t. tr. 86: 17,3 %
1987/1986: 33,6 %

Comentari

Les darreres xifres gairebé no necessiten cap tipus de comentari. El 33,6 % d'augment de 1987 sobre el 1986 és el resultat d'increments durant tot l'any superiors al 30 %, encara que es nota una certa desceleració a mesura que van passant els mesos.

En tot cas i es miri com es miri, la matriculació de vehicles s'ha mostrat molt expansiva durant tot el 1987, després d'un any 1986 ja clarament expansiu en comparació amb els dos anys anteriors. En concret, el resultat final per a 1987 significa doblar el nombre de vehicles matriculats el 1984.

Del total provincial, s'estima que un 40 % dels vehicles matriculats correspon a residents a Barcelona.

IV.7. Consum de ciment (1)

(província de Barcelona) (milers de tm)

Trimestre/Any	1984	1985	1986	1987
1r. tr.	259,3	238,1	277,7	311,4
2n. tr.	281,0	256,0	332,0	380,1
3r. tr.	261,0	253,3	294,7	354,0
4t. tr.	254,0	272,3	307,2	385,3
Total	**1.055,3**	**1.019,6**	**1.211,6**	**1.430,8**

(1) Excloses les importacions.
Font: COCINB. Boletín de Estadística y Coyuntura.

Variació

1987/1986: 18,1 %
4t. tr. 87/4t. tr. 86: 25,4 %

Comentari

En els darrers dos anys es constata una certa consolidació d'una taxa de creixement del consum de ciment a la província de Barcelona. Aquest increment sembla marcar l'inici d'una tendència clarament alcista, atès que comparant trimestres equivalents de l'any 1987 amb els de 1986 presenten augments entre un 12 i un 25 %, quan ja l'any 1986 s'havien experimentat increments notables en relació amb els anys anteriors.

Aquest increment en el consum interior de ciment ha servit en part per compensar la davallada en les exportacions d'aquest tipus de producte, com es pot comprovar a les dades sobre transport de mercaderies pel Port.

IV.8. Índex general de preus de consum

(Barcelona/Espanya)

		1983	1984	1985	1986	1987	1988
Gener	**B**	**94,4**	**105,8**	**115,7**	**128,4**	**137,5**	
	E	94,9	106,4	116,4	127,1	134,8	140,7*
Febrer	**B**	**94,3**	**106,0**	**116,0**	**128,8**	**138,4**	
	E	95,4	108,8	117,2	127,7	135,4	141,2*
Març	**B**	**94,8**	**107,5**	**116,8**	**129,1**	**139,1**	
	E	96,0	107,6	117,9	128,1	135,1	142,2*
Abril	**B**	**96,7**	**107,7**	**118,6**	**129,7**	**139,1**	
	E	97,3	108,2	119,1	128,4	136,4	141,7*
Maig	**B**	**97,0**	**107,8**	**118,3**	**130,2**	**139,4**	
	E	97,7	108,7	119,5	128,8	136,3	141,6*
Juny	**B**	**97,9**	**108,6**	**118,5**	**131,2**	**139,6**	
	E	98,3	109,5	119,3	129,9	136,3	
Juliol	**B**	**98,8**	**111,0**	**119,5**	**132,3**	**140,8**	
	E	98,6	111,2	120,0	131,3	137,7	
Agost	**B**	**99,3**	**110,3**	**119,7**	**132,4**	**140,3**	
	E	100,0	112,0	120,2	131,6	137,6	
Setembre	**B**	**100,4**	**110,8**	**121,0**	**134,3**	**142,2**	
	E	100,8	112,2	121,5	133,0	138,9	
Octubre	**B**	**101,6**	**112,3**	**122,0**	**134,6**	**143,4**	
	E	102,1	112,9	122,1	133,5	139,7	
Novembre	**B**	**102,6**	**112,7**	**123,5**	**135,2**	**143,4**	
	E	103,2	113,4	123,0	133,2	139,4	
Desembre	**B**	**104,5**	**113,8**	**124,2**	**136,2**	**144,2**	
	E	104,8	114,2	123,6	133,8	139,9	

* Dades provisionals.
Font: INE.

Evolució

	Barcelona	Espanya
Des. 84/Des. 83	8,9 %	9,0 %
Des. 85/Des. 84	9,1 %	8,2 %
Des. 86/Des. 85	9,7 %	8,3 %
Des. 87/Des. 86	5,9 %	4,6 %
Des. 87/Des. 85	16,1 %	13,2 %

Comentari

Tot i la manca de dades per als darrers mesos pel que fa a Barcelona, comparant l'IPC de desembre de 1986 amb el del mateix mes de l'any 1987, darreres dades disponibles per a Barcelona, es constata un creixement dels preus més elevat a Barcelona —5,9 %— que al total de l'Estat, 4,6 %.

El superior ritme de creixement dels preus a Barcelona respecte al conjunt de l'Estat s'ha manifestat en els dos darrers anys —16,1 % contra 13,2 %—, ja que fins aleshores, durant els tres anys anteriors, els preus havien crescut més a Espanya que a Barcelona. És a dir, sembla que en els darrers temps hi ha un rebrot de les tensions inflacionistes a Barcelona en relació amb el que passa al conjunt de l'Estat espanyol.

La impossibilitat d'accedir, per a Barcelona, a la informació desagregada per components impedeix conèixer quins són els que més han ponderat per generar aquesta evolució diferent.

V. Transports, Comunicacions i Turisme

V.1. Tràfic de mercaderies pel Port de Barcelona

	Total		Càrrega general		Líquids a doll		Dolls sòlids	
	Emb.	Desemb.	Emb.	Desemb.	Emb.	Desemb.	Emb.	Desemb.
	núm. índexs		milers de tones					
1977	100,0	100,0	3.453	2.217	124	5.223	1.900	2.188
1978	107,6	93,2	3.280	1.750	129	5.329	2.482	1.894
1979	111,6	100,9	3.056	1.792	186	5.798	2.871	2.123
1980	115,9	104,1	2.843	1.469	372	5.763	3.133	2.785
1981	133,1	108,5	3.072	1.388	227	5.746	3.990	3.308
1982	132,1	112,1	3.302	1.473	291	5.210	3.641	4.113
1983	150,0	117,2	3.628	1.517	259	5.531	4.328	4.234
1984	145,0	106,1	3.892	1.634	346	5.064	3.702	3.517
1985	134,6	108,2	3.967	1.953	247	5.439	3.158	3.021
1986	121,4	111,1	3.475	2.113	374	5.641	2.801	2.939
1987	**113,9**	**110,5**	**3.646**	**2.343**	**359**	**5.949**	**2.231**	**2.348**

Font: Port Autònom de Barcelona. Dades recollides per Estadística Municipal. Elaboració pròpia.

Variació 1987/1986

	Emb.	Desemb.
Total	−6,23 %	−0,50 %
Càrrega general	4,92 %	10,88 %
Líquids doll	−4,01 %	5,46 %
Dolls sòl	−20,35 %	−20,11 %

Comentari

Durant els darrers quatre anys el volum de mercaderies tant embarcades com desembarcades, especialment les primeres, ha anat disminuint de forma ininterrompuda. Per tipus de càrrega es palesa l'enorme importància dels dolls, tant sòlids com líquids, que vénen a representar de mitjana un 70 % del volum total de mercaderies, amb una clara tendència a la baixa a causa de la forta disminució dels volums de dolls sòlids —bàsicament ciment— i de la tendència a l'alça de la càrrega general, que l'any 1987 ha assolit gairebé la cota de 6 milions de tones, xifra no assolida en el darrer decenni.

És evident, tal i com reflecteixen les dades, el caràcter netament «importador», en general, del port, per l'efecte de l'entrada de productes petrolífers i «exportador» pel que fa a càrrega general, encara que amb una certa tendència a equilibrar-se aquest tipus de tràfic en el context de l'increment general del comerç exterior, especialment d'importacions.

V.2. Tràfic de mercaderies. Aeroport de Barcelona (tm)

Any	Total	Interior	Internacional
1977	54.900	36.869	18.031
1978	61.957	40.819	21.138
1979	61.175	41.275	19.900
1980	55.119	38.544	16.575
1981	56.093	37.639	18.454
1982	52.559	34.180	18.379
1983	50.926	34.242	18.684
1984	49.035		
1985	45.064	27.147	17.917
1986	45.053	28.132	16.921
1987	**44.062**	**24.458**	**19.604**

Font: Subsecretaría de Aviación Civil. Dades recollides per Estadística Municipal.

Variació 1987/1986

Total: −2,20 %
Interior: −13,06 %
Internac.: 15,86 %

Comentari

La tendència en els darrers anys és clarament regressiva pel que fa al tràfic interior i amb un notable augment en el darrer anys en el cas internacional. Segons l'opinió més estesa entre els coneixedors d'aquesta realitat, exposada a través d'una comunicació al darrer Congrés d'Economistes de Catalunya, un dels primers obstacles a un increment sensible de tràfic de mercaderies per l'Aeroport de Barcelona són les deficients instal·lacions existents i un servei poc preparat. Sembla que a la resta d'aeroports espanyols les condicions són semblants o pitjors i això podria explicar en part la forta caiguda d'aquest tipus de tràfic. No és menys cert que en els darrers anys el transport de mercaderies per carretera ha evolucionat molt ràpidament i pot haver restat competitivitat al transport aeri en distàncies no massa llargues.

V.3. Trànsit d'avions i passatgers per l'Aeroport de Barcelona

	Avions			Passatgers (milers)		
Any	**Total**	**Interior**	**Internac.**	**Total**	**Interior**	**Internac.**
1977	74.356	49.292	25.064	5.354	3.818	1.536
1978	77.652	51.682	25.970	6.093	4.401	1.693
1979	78.743	52.324	26.410	6.263	4.548	1.714
1980	80.037	54.730	25.307	5.826	4.189	1.637
1981	74.115	48.737	25.378	5.540	3.901	1.639
1982	73.420	48.127	25.293	5.489	3.865	1.624
1983	73.421	48.229	25.192	5.461	3.818	1.643
1984	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.	n.d.
1985	71.754	46.062	25.692	5.459	3.676	1.783
1986	74.506	47.252	27.254	6.097	3.876	2.221
1987	**80.064**	**50.893**	**29.171**	**6.680**	**4.335**	**2.345**

Font: Subsecretaría de Aviación Civil. Dades recollides per Estadística Municipal.

Evolució nombre passatgers 1987/1986

Total: 9,6 %
Interior: 11,8 %
Internac.: 5,6 %

Comentari

La informació disponible fins aquest moment permet constatar que en els darrers dos anys el flux de passatgers que han passat per l'aeroport va clarament a l'alça amb una taxa de creixement anual al voltant del 10 %. Aquest dinamisme es palesa també en el nombre d'avions que han circulat, que ha augmentat respecte a l'any 1986 en una proporció equivalent a la dels passatgers.

D'aquesta sèrie de dades, se'n dedueix també una relativa millora del ràtio trànsit internacional/total trànsit, en el sentit que l'increment de passatgers dels dos darrers anys ha vingut a reforçar el paper del trànsit internacional. Dins del trànsit interior destaca l'enorme importància del pont aeri amb Madrid que el darrer any ha representat el 31 % del total de trànsit interior.

V.4. RENFE. Trànsit de pássatgers i tràfic de mercaderies (Estacions de Barcelona)

Anys	Viatgers sortits (milers)	Mercaderies (milers tm)			Sortides / Total (%)
		Total	Sortides	Arribades	
1980	11.680	1.885	804	1.081	42,7
1981	10.475	1.674	682	992	40,7
1982	10.975	1.519	527	992	34,7
1983	11.452	1.503	474	1.029	31,5
1984	10.986	2.134	677	1.457	31,7
1985	11.684	1.688	641	1.047	38,0
1986	11.296	2.005	720	1.285	35,9
1987	**12.098**	**2.306**	**848**	**1.458**	**36,8**

Font: Dades recollides per Estadística Municipal.

Variació 1987/1986

Viatgers	Mercaderies		Total
	Sortides	Arribades	
7,1 %	17,8 %	13,5 %	15,0 %

Comentari

Analitzant molt superficialment l'evolució en el nombre de viatgers embarcats a les estacions de RENFE a Barcelona en els darrers vuit anys es fa molt difícil avançar cap tipus de tendència, atès que l'evolució de la sèrie es molt irregular. Tot i que en el darrer any el nombre de viatgers sortits de Barcelona a través de RENFE s'hagi incrementat en un 7,1 % en relació amb l'any anterior, no es pot assegurar que l'any 1987 representi un punt d'inflexió en una sèrie estabilitzada al voltant d'11 milions d'usuaris. Transformant aquesta sèrie en una de mitjana mòbil per a tres períodes es constata una lleugera tendència a l'alça.

Del total d'usuaris només una quarta part són viatgers de llarg recorregut. Malauradament no es disposa d'informació desagregada per analitzar l'evolució per separat dels dos components —trajectes de rodalies i regionals o bé de llarga durada—, que podrien permetre explicar els factors que condicionen el transport de viatgers per ferrocarril. No és aventurat pensar, tanmateix, que el tren és encara un mitjà de transport molt utilitzat a diari per desplaçar-se de la residència a la feina, igual que ho pot ser la resta de transport públic, i més en uns anys en què un percentatge significatiu de la població de Barcelona ha passat a residir als municipis de l'entorn. És clar, però, que el tren ha de competir amb una utilització en augment de l'automòbil.

El vessant del transport de mercaderies mostra un aspecte lleugerament més positiu, gràcies al flux de mercaderies que arriben a Barcelona via ferrocarril i al dinamisme que en els darrers anys ha demostrat la capacitat de càrrega de RENFE a Barcelona.

V.5. Utilització del transport públic urbà

(milions de viatgers transportats)*

Any	Metro	Autobusos**	Ferrocarril Sarrià	Total
1977	268,0	241,1	n.d.	n.d.
1978	258,7	223,5	n.d.	n.d.
1979	243,2	219,8	n.d.	n.d.
1980	238,9	213,3	18,9	471,1
1981	226,5	212,3	17,7	456,5
1982	214,2	226,4	17,0	457,6
1983	223,7	211,7	17,6	453,0
1984	236,8	189,1	17,2	443,1
1985	240,8	181,0	17,2	439,0
1986	245,6	164,4	17,7	427,7
1987	**247,8**	**166,2**	**18,0**	**432,0**
1r.tr.	66,4	39,3	n.d.	n.d.
2n.tr.	64,1	45,4	n.d.	n.d.
3r.tr.	49,4	36,7	n.d.	n.d.
4t.tr.	68,0	44,8	n.d.	n.d.

Notes: * Només es comptabilitzen els passatgers que paguen algun tipus de tarifa. ** A més de la restricció*, només es considera el servei urbà de la Cia. Transports de Barcelona, S.A.
Font: F. C. Metropolità de Barcelona. Transports de Barcelona i Ferrocarrils de la Generalitat. Dades recollides per Estadística Municipal.

Variació

	1987/1986	4t. tr.87/4t. tr.86
Metro:	0,90 %	– 0,58 %
Autobús:	1,09 %	– 2,89 %
Ferr. Sarrià:	2,26 %	n.d.

Comentari

La informació disponible sobre la utilització dels diferents mitjans de transport públic a Barcelona posa de manifest que, considerats en conjunt, el seu nivell d'utilització disminueix any rere any, tot i que l'any passat s'ha frenat aquesta pèrdua constant de passatgers. Per mitjans, els autobusos han perdut quota de mercat davant de la darrera expansió del metro, que així ha pogut frenar la caiguda en el nombre de passatgers experimentada en el període 1977-1982, conseqüència directa del menor nombre de viatges generats per treball degut a la crisi econòmica generalitzada i a la progressiva generalització de la gratuïtat del servei per a les persones de més edat, a més d'una superior propensió a utilitzar el vehicle privat.

V.6. Conferències telefòniques efectuades pels abonats de Barcelona

Any	Interurbanes		Internacionales		Internac. / Interurb. ×100
	milions	núm. índexs	milions	núm. índexs	
1976	107,7	100,0	2,8	100,0	2,6 %
1977	110,0	102,1	2,9	103,5	2,6 %
1978	124,3	115,4	3,6	127,4	2,9 %
1979	124,2	115,3	4,1	144,4	3,3 %
1980	143,4	133,1	4,2	149,1	2,9 %
1981	148,5	137,9	4,8	169,7	3,2 %
1982	153,3	142,3	5,2	184,1	3,4 %
1983	161,6	150,1	5,4	189,2	3,3 %
1984	168,6	156,5	5,7	200,3	3,4 %
1985	168,8	156,7	6,4	223,9	3,8 %
1986	176,0	163,4	8,2	289,9	4,7 %
1987	192,3	178,6	9,8	345,5	5,1 %

Font: CTNE. Dades recollides per Estadística Municipal.

Variació 1987/1986

Conferències interurbanes : 9,3 %
Conferències internacionals: 19,2 %

Comentari

La informació disponible sobre la utilització del servei telefònic pels abonats de Barcelona mostra un creixement molt notable en el període 1976-1987, molt més espectacular encara pel que fa a les conferències internacionals que no pas a les interurbanes i força indicatiu de la progressiva obertura a l'estranger de les relacions i l'activitat barcelonina.

En concret, respecte a les conferències interurbanes, la taxa de creixement anual acumulativa per al període 1976-1986 va ser d'un 5 %, mentre que l'any passat ha crescut a una taxa del 9,3 %. Tocant a les internacionals, en el període 1976-1986 han augmentat a una taxa anual acumulativa de l'ordre d'un 11,3 %, mentre que el 1987 l'augment ha superat el 19 %.

V.7. Oferta hotelera

Any	Hotels				Hostals		Total oferta hotelera (3)	
	Estbl.	(1) Places	Estbl.	(2) Places	Estbl.	Places	Estbl.	Places
1981	23	6.909	54	6.710	203	7.511	280	21.130
1983	23	6.696	52	6.910	167	6.204	242	19.810
1985	25	7.916	54	7.668	171	8.830	250	24.414
1986	27	8.142	56	7.876	161	8.432	244	24.450
1987	**33**	**9.008**	**62**	**8.646**	**149**	**7.988**	**244**	**25.642**

(1) Hotels de 4 i 5 estrelles
(2) Hotels d'1, 2 i 3 estrelles
(3) No es consideren les places d'allotjament en pensions, cases d'hostes i fondes que en total serien unes 5.500 places.

	Restaurants		Total restaurants
	1.ª, 2.ª, 3.ª cat.	4.ª cat.	
1986	820	1.789	2.609
1987	878	2.967	3.845

Font: Dades de la Direcció Gral. de Turisme de la Generalitat facilitades per Estadística Municipal.

Variació 1987/1986

	Hotels	Hostals	Total oferta hotelera
Establiments	14,5 %	−7,5 %	0,0 %
Places	10,2 %	−5,3 %	4,9 %

Comentari

Segons les dades oficials de la Direcció Gral. de Turisme de la Generalitat, l'oferta hotelera ha experimentat un notable creixement en nombre de places durant l'any 1987. Considerant per un cantó la que es podria denominar de categoria alta i mitjana alta —hotels de 4 i 5 estrelles—, l'increment en nombre de places ha estat de l'ordre del 10, 6 %. Pel que fa a la resta de places hoteleres, amb un augment de l'ordre d'un 9,8 %, s'ha de pensar que una part d'aquest increment es deu a hostals reconvertits en hotels.

La resta de places d'hostaleria —hostals, pensions, cases d'hostes i fondes—, el segment de menys categoria, ha augmentat la seva capacitat en un escàs 2 %. Aquesta diferent evolució dels dos segments de l'oferta afavoreix la millora de la *ratio* places d'allotjament de categoria alta per cada plaça de baixa.

La variació, també positiva, del nombre de restaurants classificats dins de les tres primeres categories, ha estat més moderada, escassament superior al 7 %, imputable bàsicament als establiments de menys categoria.

VI. Enquestes de conjuntura

Introducció

La Cambra Oficial de Comerç Indústria i Navegació de Barcelona elabora i publica de forma periòdica un conjunt de quatre enquestes de conjuntura. En concret, una d'industrial que apareix cada dos mesos i amb una antiguitat de més de vint anys. Una per a la construcció que s'inicia l'any 1973, també amb una periodicitat bimensual. Una tercera enquesta, aquesta per al sector comercial, iniciada l'any 1968 però modificada amb posterioritat per intentar recollir les variacions que s'han anat produint en un tipus d'activitat tan dinàmica. Aquesta té una periodicitat trimestral. Una quarta enquesta, la de darrera aparició, també de periodicitat trimestral, és l'enquesta turística, que es refereix a l'oferta d'allotjament a Catalunya.

Hem considerat que aquesta informació, per la seva tradició i el nivell de col·laboració de les empreses enquestades, val la pena que sigui aprofitada tocant a l'àmbit estricte de Barcelona quan sigui possible (l'enquesta turística, per l'àmbit de la Cambra, l'enquesta comercial) o bé a nivell de la província de Barcelona pel que fa a la industrial.

Tot i que les preguntes plantejades als empresaris a través de les enquestes són bàsicament subjectives, l'anàlisi curosa i continuada de les respostes facilita una visió força detallada de la trajectòria passada del sector i de les seves perspectives en el futur més inmediat.

El nivell de significació i fiabilitat d'aquesta informació ve donada bàsicament per la representativitat de les corresponents mostres.

En el cas de l'enquesta industrial, la mostra és la següent:

Sector d'activitat	Empreses	Treballadors
1. Extractives	4	1.918
2. Alimentació	121	17.739
3. Tèxtil	261	34.686
4. Pell, calçat i confecció	138	9.401
5. Fusta i mobles de fusta	113	3.943
6. Paper i arts gràfiques	139	12.896
7. Química	221	45.994
8. Materials de construcció	80	8.644
9. Siderometal·lúrgiques	417	88.715
Total indústria (sense construcció)	1.494	223.936

En l'enquesta turística, la mostra és:

	Establiments	Places
Hotels	18	2.808
Hostals	32	1.287
Pensions	3	60
Total	53	
	4.155	

En l'enquesta comercial, la mida de la mostra és:

Grup d'establiments	Nombre
Alimentació i begudes	462
Tèxtil i cuiro	458
Adrogueria i perfumeria	47
Equip domèstic	306
Vehicles i accessoris	94
Altres articles	341
Grans superfícies	220
Total	1.928

Enquesta turística

		1986	1987			
		4t.tr.	1t.tr	2n.tr.	3r.tr.	4t.tr.
A) Evolució de l'activitat en el trimestre observat (%)						
1) Evolució del negoci	Bona	20	15	21	13	14
	Regular	70	57	79	82	70
	Dolenta	10	28	0	5	16
B) Evolució de l'activitat en el trimestre observat en relació amb el mateix trimestre de l'any anterior (%)						
2) Ocupació de l'establiment	Superior	13	25	33	13	13
	Igual	39	41	62	59	52
	Menor	48	34	5	28	35
C) Evolució de l'activitat en el trimestre observat en relació amb el trimestre anterior (%)						
3) Ocupació de l'establiment	Superior	13	25	33	33	18
	Igual	39	41	62	32	32
	Menor	48	34	5	35	50
4) Nombre de persones ocupades	Superior	16	10	0	0	14
	Igual	57	79	97	95	73
	Menor	27	11	3	5	13
D) Perspectives per al proper trimestre (%)						
5) Evolució del negoci	Bona	19	19	19	1	10
	Regular	62	81	76	88	64
	Dolenta	19	0	5	11	26
E) Factors que dificulten una millora en el negoci (%) (respostes no ponderades)						
— Cap d'important		14	15	4	2	0
— Debilitat de la demanda		67	65	64	78	71
— Manca personal qualificat		6	17	6	0	10
— Insuficiència de l'establiment per atendre la demanda		6	12	0	0	0
— Increment dels costos d'explotació		31	32	43	36	17
— Dificultats financeres o de tresoreria		9	0	6	0	0
— Altres causes		5	2	13	31	29

Font: COCINB. *Boletín de estadística y coyuntura.* Diversos números.

VI.1. Resultats de l'enquesta turística

La informació continguda en aquest quadre és un resum de la publicada per la COCINB amb l'objectiu de conèixer amb més elements de causa l'evolució i les expectatives de l'oferta hotelera a la ciutat de Barcelona. Està basada, com ja s'ha dit, exclusivament en opinions dels empresaris del sector.

Consta bàsicament de quatre grups de preguntes. Unes dirigides a conèixer l'evolució del negoci en el trimestre de referència en relació amb el trimestre anterior. És un intent de seguir l'evolució a curt termini. Un segon grup dirigit a conèixer la tendència a termini mitjà i llarg que relaciona la situació del trimestre d'observació amb el mateix període de l'any anterior. Un darrer grup dirigit a sondejar les perspectives per al proper trimestre. A més, es demana l'opinió dels empresaris sobre els factors que dificulten la millora dels negocis.

Pel que fa a l'evolució tendencial, l'opinió majoritària entre els empresaris hotelers de la ciutat és que l'evolució del negoci, mesurada en termes de nivell d'ocupació, durant el 4t.tr.87, ha sigut lleguerament millor que la d'un any abans. Això s'ha de matisar pel fet que l'evolució del negoci en el trimestre de referència ha estat qualificada de regular pel 70 % de les empreses que han respost a l'enquesta.

Analitzant les respostes referides a l'evolució en relació amb el trimestre anterior, respecte al nivell d'ocupació de l'establiment segons les opinions empresarials, ha disminuït lleugerament i coincideixen que el 4t. trimestre de l'any és el més fluix per a aquesta activitat. En comparació amb el trimestre anterior s'ha de parlar d'un empitjorament en el nivell d'ocupació hotelera segons un 50 % dels empresaris que han opinat. En relació amb el nombre de treballadors ocupats, i després de dos trimestres consecutius en que cap empresari no hagués declarat augments de plantilla, en aquest gairebé s'equilibren les empreses que declaren increments amb les que experimenten baixes. Aquestes respostes anirien en sintonia amb les opinions manifestades respecte al nivell d'activitat i ocupació en què es manifestava un cert estancament si no reducció.

Del conjunt de factors que dificulten una millora en els negocis de cara al proper trimestre, els empresaris en destaquen bàsicament un: la debilitat de la demanda. En una menor mesura, la dificultat per trobar personal qualificat i l'increment dels costos d'explotació són dos factors que preocupen els empresaris i que han evolucionat en dos sentits diferents en relació amb el trimestre anterior. La manca de personal qualificat es manifesta com a preocupació de forma intermitent seguint una línia tendèncial oscil·lant. Per contra, l'increment dels costos d'explotació disminueix sensiblement com a factor preocupant en comparació amb la tònica del darrer any.

Pot ser d'interès contrastar si els factors que dificulten la millora del negoci hoteler són els mateixos als establiments de la ciutat que al total de Catalunya. S'observa que considerant la totalitat de l'oferta hotelera catalana, els tres factors que ja destacàvem a Barcelona —debilitat de la demanda, increment dels costos de producció i manca de personal qualificat— també sobresurten encara que tendeixen a igualar-se entre ells. De tal manera que al conjunt del sector hoteler català li preocupa tant la debilitat de la demanda com l'increment dels costos d'explotació i a un nivell també rellevant sorgeix el tema de les dificultats financeres o de tresoreria, una preocupació que a nivell del sector barceloní pràcticament ha desaparegut. En consonància amb aquesta menor preocupació per la debilitat de la demanda, en el conjunt del sector hoteler català destaquen factors com ara la manca de personal qualificat i la possible insuficiència de l'establiment per atendre la demanda esperada.

Enquesta comercial. Grans superfícies

		1986	1987			
		4t.tr.	1t.tr	2n.tr.	3r.tr.	4t.tr.
A) Evolució de l'activitat en el trimestre observat (%)						
1) Evolució del negoci	Bona	26	7	27	20	40
	Regular	68	60	59	66	51
	Dolenta	6	33	14	14	9
B) Evolució de l'activitat en el trimestre observat en relació amb el mateix trimestre de l'any anterior (%)						
2) Volum de vendes	Superior	60	10	39	54	21
	Igual	15	48	34	30	56
	Menor	25	42	27	16	23
C) Evolució de l'activitat en el trimestre observat en relació amb el trimestre anterior (%)						
3) Volum de vendes	Superior	72	3	53	51	45
	Igual	12	16	14	26	38
	Menor	16	81	33	23	17
4) Nombre de persones ocupades	Superior	44	2	3	3	2
	Igual	46	91	93	96	91
	Menor	10	7	4	1	7
D) Perspectives per al proper trimestre en relació amb el trimestre observat (%)						
5) Evolució del negoci	Bona	10	16	35	58	6
	Regular	74	66	44	39	77
	Dolenta	16	18	21	3	17
E) Factors que dificulten una millora en el negoci (%) (respostes no ponderades)						
— Cap d'important		6	—	2	6	7
— Debilitat de la demanda		69	77	70	70	71
— Manca personal qualificat		2	2	2	6	7
— Increment dels costos d'explotació		35	35	27	21	17
— Dificultats financeres o de tresoreria		12	12	9	11	7
— Altres causes		6	10	16	6	12

Font: COCINB. *Boletín de estadística y coyuntura.* Diversos números.

VI.2. Resultats de l'enquesta comercial per a grans superfícies

Durant el 4t. trimestre de 1987, l'evolució dels negocis de les grans superfícies comercials ubicades a Barcelona ha assolit els nivells d'activitat més elevats del darrer any, clarament superior al del trimestre anterior. En concret, el 40 % dels empresaris consultats contesta que l'evolució del negoci ha estat bona i només un 9 % dolenta.

Aquesta opinió és consistent perquè més d'un 45 % dels empresaris consultats consideren que durant el 4t. trimestre de 1987 tant el volum de vendes com de compres han estat sensiblement superiors als registrats en el trimestre anterior. O, com a mínim, són menys el empresaris que opinen que l'evolució ha estat negativa.

Pel que fa al nombre de persones ocupades, per quart trimestre consecutiu, més del 90 % de les empreses que han respost han declarat un manteniment de la plantilla. Sembla una posició coherent amb l'augment declarat a les vendes després que a la segona meitat de 1986 es produís un fort increment de plantilles.

En relació amb les perspectives per al proper trimestre, més del 70 % de les opinions es pronuncien en el sentit d'esperar una evolució regular del negoci. Lògicament aquesta opinió s'ha de matisar en funció de l'estacionalitat del 4t. i 1r. trimestre de cada any. En concret la distribució de les opinions és pràcticament idèntica a la del mateix trimestre de l'any anterior.

Entre els factors que dificulten una millora en els negocis destaquen de forma permanent els mateixos que en el trimestre anterior: debilitat de la demanda, increment dels costos d'explotació, encara que menys, i dificultats financeres.

Es manté la preocupació per la manca de personal qualificat.

Enquesta comercial. Comerç detallista

		1986	1987			
		4t.tr.	1t.tr	2n.tr.	3r.tr.	4t.tr.
A) Evolució de l'activitat en el trimestre observat (%)						
1) Evolució del negoci	Bona	21	10	17	10	21
	Regular	59	55	61	61	60
	Dolenta	20	35	22	29	19
B) Evolució de l'activitat en el trimestre observat en relació amb el mateix trimestre de l'any anterior (%)						
2) Volum de vendes	Superior	25	11	24	17	18
	Igual	36	39	39	37	44
	Menor	39	50	37	46	38
C) Evolució de l'activitat en el trimestre observat en relació amb el trimestre anterior (%)						
3) Volum de vendes	Superior	51	8	28	15	48
	Igual	23	26	36	29	30
	Menor	26	66	36	56	22
4) Nombre de persones ocupades	Superior	9	2	2	2	2
	Igual	88	95	94	95	96
	Menor	3	3	4	3	2
D) Perspectives per al proper trimestre en relació al trimestre observat (%)						
5) Evolució del negoci	Bona	7	15	11	33	7
	Regular	66	65	55	55	65
	Dolenta	27	20	34	12	28
E) Factors que dificulten una millora en el negoci (%) (respostes no ponderades)						
— Cap d'important		7	6	7	8	9
— Debilitat de la demanda		65	62	64	62	55
— Manca personal qualificat		3	2	4	4	3
— Increment dels costos d'explotació		33	31	25	21	24
— Dificultats financeres o de tresoreria		12	11	11	12	9
— Altres causes		13	13	14	14	15

Font: COCINB. *Boletín de estadística y coyuntura.* Diversos números.

VI.3. Resultats de l'enquesta comercial per al comerç detallista

Del conjunt de petits comerciants detallistes que contèsten l'enquesta, un 60 % responent que l'evolució del 4t. trimestre de 1987 ha estat regular, mentre que el restant 40 % es reparteix gairebé a parts iguals entre la consideració que ha sigut positiva o negativa. Aquesta estructura es repeteix força mimèticament de forma alterna, cosa que permetria parlar d'un comportament estacional amb dues puntes el 2n. i 4t. trimestre. D'alguna manera, és un comportament semblant el que es detecta a les grans superfícies.

Naturalment, pel fet d'analitzar el darrer trimestre de l'any, el volum de vendes es compara positivament amb el del trimestre anterior i la perspectiva de cara al proper trimestre és força pessimista. Aquests resultats són coherents en una activitat amb una component notablement estacional.

Respecte al nombre de persones ocupades, es manté la tendència observada durant tot l'any, és a dir, la d'un manteniment del nivell d'ocupació. Aquesta variable no detecta l'estacionalitat de l'activitat. Com a explicació d'aquest comportament cal tenir en compte, tanmateix, que la utilització de contractes de temporada és molt menys habitual al comerç que a d'altres sectors igualment estacionals, com ara l'hostaleria, la qual cosa explica que les oscil·lacions a l'ocupació siguin menys acusades que a les vendes.

Tot i que les perspectives sobre el proper trimestre no són massa optimistes, en tot cas estan al mateix nivell que en el mateix període de l'any 1986.

D'entre els factors que poden dificultar una millora en els negocis destaquen els mateixos que en els períodes anteriors, amb un predomini dels comerciants que ressalten la debilitat de la demanda i l'increment dels costos d'explotació com els problemes més punyents. En aquest cas, coincideixen gairebé plenament amb els empresaris de grans superfícies.

Annex
Preus dels habitatges a Barcelona (1984-1987)

Evolució dels preus dels habitatges a Barcelona, 1984-1987

Davant les tendències demogràfiques detectades a la ciutat en el darrer quinquenni, amb un saldo migratori clarament negatiu i un creixement vegetatiu en regressió, ha semblat interessant aprofitar una informació força recent sobre l'evolució del mercat residencial a la ciutat per intentar contrastar fins a quin punt dos fenòmens teòricament molt correlacionats, han seguit o segueixen tendències compatibles o contradictòries. A part, la informació disponible sobre la que basarem aquesta anàlisi és prou rellevant per si mateixa com per merèixer la nostra atenció sense necessitat de ser relacionada amb d'altres variables.

Valor de venda 1987 d'habitatges de nova planta

Segons les dades publicades conjuntament per la Direcció Gral. d'Arquitectura i Habitatge i la Cambra Oficial de la Propietat Urbana de Barcelona, (1) el valor mitjà dels habitatges nous de Barcelona el 1987 era de 120.000 ptes./m^2 útil.

A partir d'aquest valor mitjà, s'ha dividit l'oferta d'habitatges nous en tres categories segons el preu de venda, tal com es reflecteix al Gràfic 1. Una primera formada pels barris de Barcelona on els nous habitatges tenen un preu de venda superior a les 140.000 ptes./m^2 útil, fins a arribar a les 200.000 ptes./m^2 al barri de Pedralbes. Al voltant de la mitjana, en un interval que hem fixat entre 100.000 i 140.000 ptes./m^2, hi trobem l'oferta residencial dels barris més cèntrics de la ciutat i gairebé sense excepció, limítrofes a les zones més cares i de superior qualitat d'habitabilitat. Per sota del llindar de les 100.000 ptes./m^2, s'hi troba l'oferta d'habitatges nous als barris de la meitat nord-oriental de la ciutat, des de l'eix format pel Poblenou, el Clot i el Carmel fins a la Trinitat i els Nou Barris. Pel Sud de la ciutat, els barris de Sants, Badal, Zona Franca i Poble Sec formen part també d'aquest tercer grup. Per a la resta de zones no es disposa de la informació suficient, ja sigui perquè l'estoc d'aquest tipus de residències sigui escàs o bé la mostra escollida no ha estat prou significativa.

Analitzant amb més detall aquesta distribució de l'oferta residencial en tres categories segons el preu de venda, es constata que amb l'excepció de la zona de la Font d'en Fargues, la resta de barris classificats en la categoria més alta tenen una continuïtat física centrada als barris més occidentals de la ciutat que es va desplaçant al llarg de la Diagonal fins a la part central de l'Eixample.

La mateixa continuïtat, només trencada per l'expansió de la zona cara vers l'Eixample, presenta l'àrea formada pels barris on els preus dels habitatges nous es mouen a l'entorn de la mitjana. Només amb l'excepció de Gràcia, que ofereix un preu inferior al dels barris veïns.

Considerant de forma agregada l'oferta residencial mitjana i alta en funció del preu de venda, veiem que es tracta de tot un continu urbà integrat per la totalitat dels barris més cèntrics per sobre de la Gran-via i de la Pça. de Catalunya fins al final de la Diagonal, en el límit amb Esplugues. Aquesta informació no descobreix res de nou, sinó que més aviat ve a confirmar la divisió de Barcelona en dues zones clarament delimitades, amb l'excepció d'alguns nuclis intercalats —cas de Gràcia i Font d'en Fargues que trenquen un xic l'homogeneïtat de les zones.

(1) Centre de Política de Sòl i Valoracions de la UPC. *Estructura del Mercat Residencial a Barcelona-Ciutat.* Ed.: Cambra Oficial de la Propietat Urbana de Barcelona amb la col·laboració de la Direcció Gral. d'Arquitectura i Habitatge. Barcelona, 1987.

Gràfic núm. 1

VALOR DE VENDA 1987 D'HABITATGES DE NOVA PLANTA. Pta./m.^{2} útil.

- > 140.000 ptes.
- entre 100.000 i 140.000
- < 100.000 ptes.

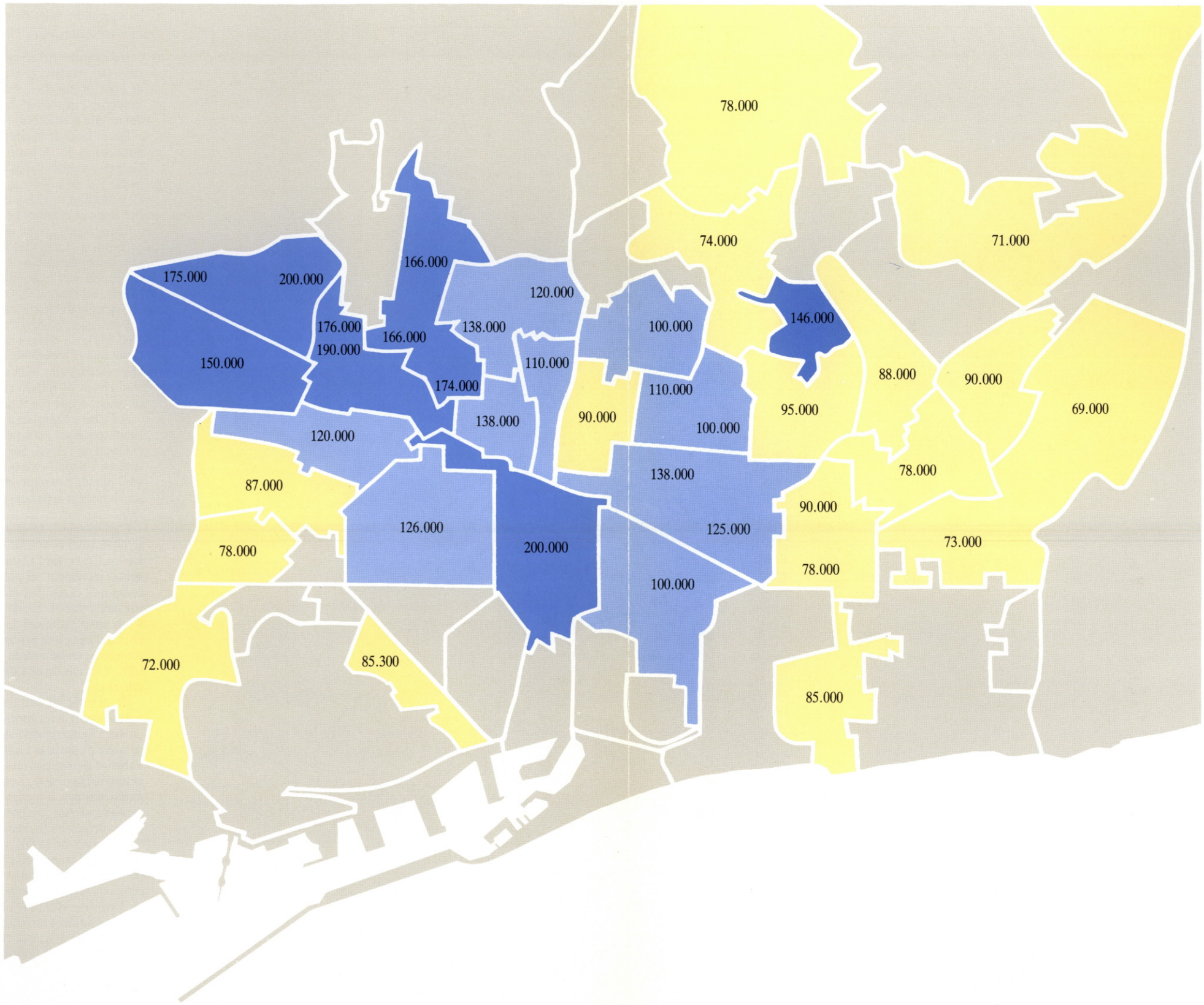

Increment del valor de venda d'habitatges de nova planta (1984-1987) i noves tendències en l'assentament de la població

Una informació complementària a l'anterior, i que ajuda a entendre com s'ha arribat a la situació actual pel que fa als preus de la residència de nova planta, és la reflectida al Gràfic 2, on s'agrupen els barris en funció de l'increment acumulat que ha experimentat el preu de venda del m^2 útil d'edificació residencial nova en el període 1984-1987.

Per al total de la ciutat, l'augment mitjà en aquests quatre anys ha estat del 91 %. A partir d'aquest valor s'han agrupat en tres intervals. Un per a aquells barris amb increments a l'entorn de la mitjana —entre un 80 % i un 110 %—, un per a aquells barris en què l'habitatge ha experimentat increments per sobre del 110 % i un tercer per als que han tingut variacions per sota del 80 %.

Curiosament, no hi ha una coincidència entre les zones amb els preus de venda més alts i les que han tingut increments també més elevats. I lògicament tampoc no es corresponen les zones on les vivendes de nova planta són més assequibles amb aquelles que han tingut increments més baixos. En concret, les diferències més notables són les que es donen als barris amb els habitatges més cars —com ara Pedralbes, Zona Universitària, Bonanova i Font d'en Fargues— on, durant els anys 1984-1987, les noves residències han experimentat augments per sota de la mitjana. L'estudi no aporta cap explicació a aquest fenomen, encara que possiblement sigui a causa que el preu en aquestes zones ja era molt elevat en relació amb la mitjana i de les diferències en els tipus de construcció que pot distorçar el preu per m^2 útil.

A l'altre extrem, és a dir, a barris on el preu de venda dels habitatges nous no supera les 100.000 ptes./m^2 —com és el cas del Clot, el Camp de l'Arpa, Sagrega, el Guinardó-Sant Pau, Maragall, St. Andreu i Badal— els nous habitatges en venda entre els anys 1984 i 1987 només han experimentat increments al voltant de la mitjana, tot i ser clarament superiors als suportats pels barris de millor qualitat de vida.

Un fenomen a tenir en compte és l'increment de preu experimentat a algunes àrees al voltant de l'eix format per les zones més cares, com ara les Corts, tot l'Eixample, la Sgda. Família, i St. Gervasi, on amb aquest increment, el preu de l'habitatge s'ha apropat notablement a les zones més cares. Tot plegat indica un cert procés d'homogeneïtzació per dalt entre els barris mitjans i alts de la ciutat. Això pot ser a causa d'una certa saturació de les zones més cares i dels mateixos preus a què els habitatges han arribat en aquests barris, que fan que les zones contigües, en un procés de taca d'oli i on la identificació territorial dels sectors socials resulta determinant, es vegin «contagiades» per les zones superiors.

En general, davant l'escassetat de sòl urbanitzable a la ciutat, i molt especialment a les zones amb una millor qualitat urbana, fet que en provoca l'encariment, la tendència sembla que és estendre l'edificació de qualitat mitjana i mitjana alta cap a les àrees fins ara ocupades tradicionalment per classes treballadores, sovint d'antiga tolerància indústria-residència, i on es reprèn el procés d'expulsió d'instal·lacions industrials més o menys antigues. Aquest procés, afegit al de l'emigració, pot comportar en un termini no molt llarg una intensificació de la dualitat social de Barcelona: una zona central al llarg de l'eix de la Diagonal, fins a la plaça de les Glòries, on els usos residencials competeixen durament amb els terciaris i ocupada per població de categoria alta i mitjana alta, que treballa bàsicament a les activitats terciàries de la ciutat; i unes zones perifèriques (Ciutat Vella, els barris de Montjuïc i el terç nord-oriental de la ciutat), amb població progressivament envellida, assentada majoritàriament durant els anys seixanta i setanta, que treballen en proporció relativament important a la indústria, quan no són aturats o jubilats o població marginal, sobretot a Ciutat Vella.

Mentrestant, l'envelliment general accentuaria el decreixement vegetatiu i les parelles joves emigrarien en bona part. Les de nivells sòcio-econòmics mes baixos als municipis del continu urbà menys saturats i amb un nivell de degradació urbana i social relativament moderat com ara determinades zones de l'Hospitalet, Badalona, Sant Boi, Sant Feliu, etc. i els de superior poder adquisitiu a municipis de major qualitat ambiental i amb oferta important d'altres tipologies d'habitatges (cases unifamiliars adossades o aïllades sobretot). Serien els casos dels municipis del Baix Maresme, Sant Cugat i l'entorn immediat de Rubí, Cerdanyola, Castelldefels i, potser ben aviat, del marge dret i mitjà del Llobregat (Torrelles, Cervelló, Corbera, etc.)

Gràfic núm. 2

INCREMENT DEL VALOR DE VENDA D'HABITATGES DE NOVA PLANTA. (1984-87).
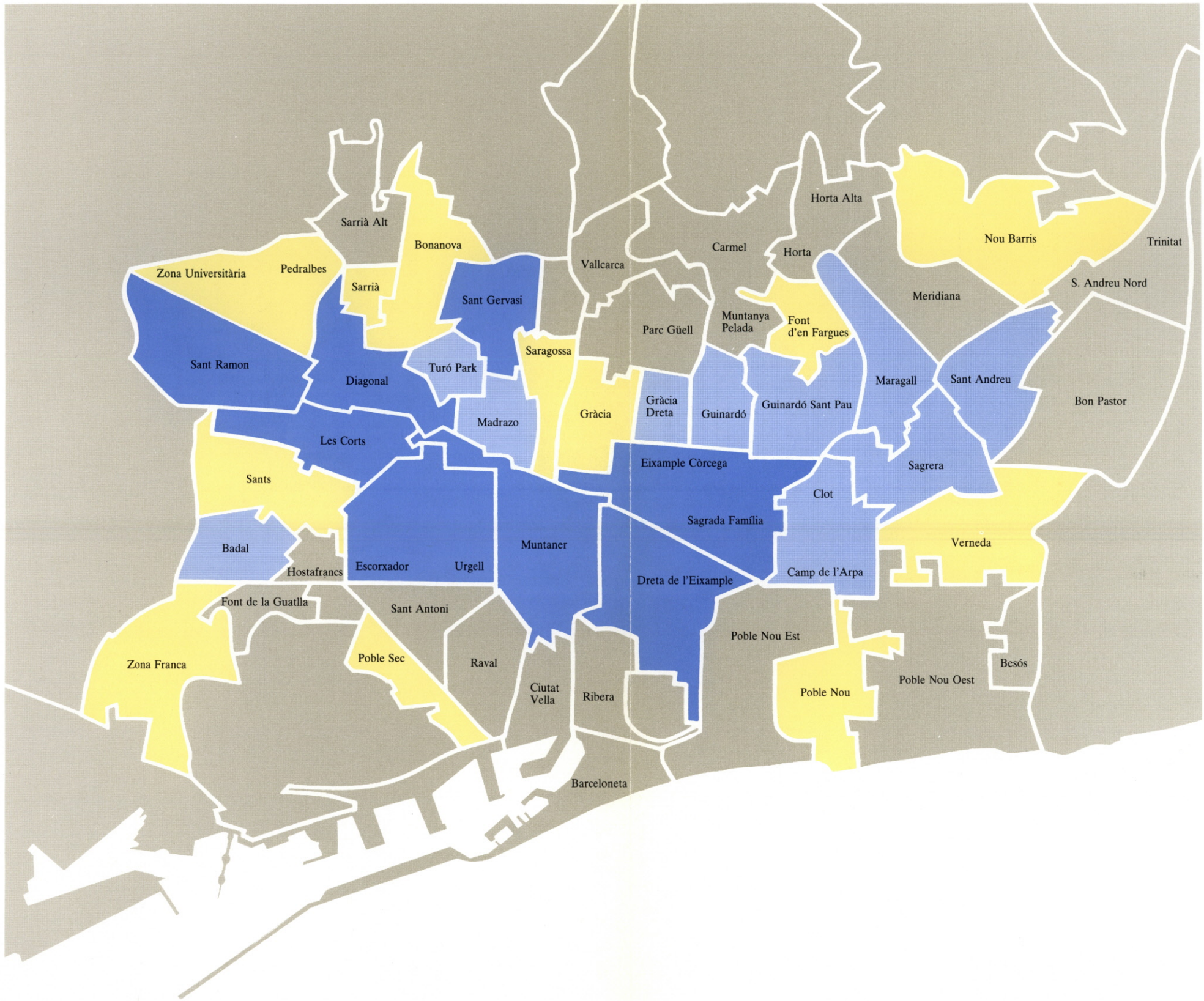
- > 110 %
- entre 80/110 %
- < 80 %